

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

LEIKKI-ikäISEN LAPSEN RIIMITTELY- JA SUUJUMPPAHARJOITUKSET PUHEEN- JA KIELENKEHITYKSEN TUKENA

TEKIJÄT: Emmi Ahtiainen
Maria Blomberg

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Sosionomin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijät Emmi Ahtiainen ja Maria Blomberg	
Työn nimi Leikki-ikäisen lapsen riittäminen ja suujumppa harjoitukset puheen- ja kielenkehityksen tukena	
Päiväys	11.11.2020
Sivumäärä/Liitteet	31
Ohjaajat Ulla-Maija Koljonen ja Auli Ratinen	
Toimeksiantaja Savonia-ammattikorkeakoulu	
Tiivistelmä	
<p>Opinnäytetyön tarkoitus oli suunnitella digitaalinen palvelukokonaisuus. Palvelukokonaisuuden tarkoituksena oli tukea leikki-ikäisen lapsen puheen- ja kielenkehitystä riittävällä ja suujumpan keinoin. Lisäksi kokonaisuuden myötä tarjottiin sisältöä kasvattajille. Kokonaisuus rakennettiin sisältämään vinkkejä ja teoriaa, joiden avulla kasvattajat saivat keinoja tukea leikki-ikäisen lapsen puheen- ja kielenkehitystä. Idea palvelukokonaisuudesta syntyi lisääntyneistä lasten puheen- ja kielenkehityksen haasteista. Lisäksi digitalisaatio avasi mahdollisuuksia palveluiden laajentamiseen verkkoympäristöön. Verkkoympäristö antoi mahdollisuuden palveluiden tavoitettavuuden lisäämiseen. Opinnäytetyön toimeksiantaja toimi Savonia-ammattikorkeakoulu.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin innovatiivisella tavalla rakentamalla digitaalinen palvelukokonaisuus. Koko opinnäytetyön sisältö ja harjoitteet tuotettiin kirjallisuuteen pohjautuen. Digitaalinen palvelukokonaisuus koostui kahdesta erillisestä pohjasta, jotka täydensivät toisiaan. Ensimmäinen näistä oli YouTube-kanava, joka sisälsi riittäminen- ja suujumppaharjoitteita yhdeksällä erillisellä videolla. Videoiden tavoite oli antaa lapselle mahdollisuus kehittää kielellisiä valmiuksia innostavalla tavalla videoharjoitteiden myötä. Toinen osio tuotettiin avoimelle blogipohjalle. Blogissa tarjottiin asiasta kiinnostuneille teoretietoja leikki-ikäisen lapsen kielellisestä kehityksestä. Lisäksi blogiin koottiin kasvattajia monipuolisesti tukevaa materiaalikokonaisuutta. Blogimuotoinen kirjallinen osio tuotettiin videoharjoitteiden sisällön tueksi.</p> <p>Blogi ja YouTube-kanava ovat helposti lähestyttäviä väyliä, joiden kautta asiakkaita pystyttiin tavoittamaan yhä enemmän. Digitaalisesti tuotetulla kokonaisuudella pyrittiin madaltamaan asiakkaiden kynnystä tavoittaa palvelua ja tuotiin uutuusarvoa opinnäytetyön toteuttamiseen. Kokonaisuus tuotettiin ensisijaisesti kasvattajille. Lisäksi palvelukokonaisuus luovutettiin Savonia-ammattikorkeakoulun opetuskäyttöön. Tulevaisuudessa palvelukokonaisuutta pystytään hyödyntämään muun muassa ammatillisessa kasvatustyössä osana kielenkehityksen tukemista.</p>	
Avainsanat riimi, puhe, kieli, digitalisaatio, palvelu, leikki-ikä, lapsi, video, YouTube, blogi	

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme in Social Services			
Authors Emmi Ahtiainen and Maria Blomberg			
Title of Thesis Children`s Speech and Language Development Exercises with Playing.			
Date	November 11, 2020	Pages/Appendices	31
Supervisors Ulla-Maija Koljonen and Auli Ratinen			
Client Organisation Savonia University of Applied Sciences			
<p>Abstract</p> <p>The purpose of the thesis was to design a digital service package. The service package supports the speech and language development of a play-age child through rhyme and mouth exercises. The whole package contains information for educators of children. The package contains tips, tools, and theory to help educators support the speech and language development of a play-age child. The idea for the service package was born out of increased challenges in children's speech and language development. In addition, digitalization opened opportunities for expanding services into the online environment. With the opportunity of the online environment, it was possible to provide a service that is easy to find. The thesis was commissioned by Savonia University of Applied Sciences.</p> <p>The thesis was carried out in an innovative way by building a digital service package. The content and exercises of the entire thesis were produced based on literature. The digital service package consisted of two separate parts that complement each other. The first of these was a YouTube channel that included rhyming and mouth exercises with nine separate videos. The videos support the speech and language development of a play-age child. The videos were made in a fun and inspiring way. The second part was produced on an open blog platform. The blog platform provided theoretical information on the linguistic development of a play-age child. In addition, the blog contained a variety of materials that support the educators. The blog-formatted written part was produced to support the content of the video exercises.</p> <p>The blog and YouTube channel are easily approachable pathways through which more and more clients could be reached. The digitally produced entity lowers the threshold for clients to reach the service and brought novelty value to the implementation of the thesis. The whole package was produced primarily for educators. In addition, the service package was handed over to Savonia University of Applied Sciences for educational use. In the future, the service package will be utilized, for example, in vocational education and training as part of supporting language development.</p>			
<p>Keywords rhyme, speech, language, digitalization, service, play age, child, video, YouTube, blog</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	PUHEEN- JA KIELENKEHITYSTÄ TUKEVAT VIDEOHARJOITTEET	7
2.1	Video 1: Riimi-Ruun esittely	7
2.2	Suujumppa	8
2.2.1	Videot 2 ja 3: Puhallusharjoituksia	9
2.2.2	Video 4: Kielijumppaharjoituksia	10
2.2.3	Videot 5 ja 6: Äänneharjoituksia	11
2.3	Riimittely	13
2.3.1	Video 7: Vapaa riimittely	14
2.3.2	Video 8: Riimien täydentäminen	15
2.3.3	Video 9: Riimiarvoitukset	16
2.4	Blogi	17
3	POHDINTA	18
3.1	Osallisuus ja oppimisympäristöt kielenkehityksen tukena	19
3.2	Tietotekniikka	19
3.3	Tuotteistamisprosessi ja tuotteen kehittäminen	21
3.4	Eettisyys ja luotettavuus	24
3.5	Oma ammatillinen kehittyminen	25
3.6	Palvelupaketin kattavuus, jatkokehittäminen ja markkinointi	27
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	30

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aihe on leikki-ikäisen lapsen riittäminen- ja suujumppaharjoitukset puheen- ja kielenkehityksen tukena. Opinnäytetyömme tavoitteena oli luoda innovatiivinen palvelukokonaisuus, jonka tarkoituksena oli tukea leikki-ikäisten lasten puheen- ja kielenkehitystä. Kokonaisuus koostui YouTube-palvelusta löytyvistä videoharjoitteista, sekä blogialustasta, johon koottiin videoharjoitteita tukevaa materiaalia. Lisäksi blogiympäristöön tuotettiin kasvattajille suunnattua tietoa leikki-ikäisen lapsen puheen- ja kielenkehityksestä.

Tämän opinnäytetyön sisältö ja harjoitteet on kohdennettu kaikille kasvattajille. Sisältöä voidaan hyödyntää niin varhaiskasvatuksen työkentällä, kuin kotona kasvattajan ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa. Käytimme työssämme käsitettä leikki-ikäinen lapsi. Leikki-ikäiselle lapselle ei ole selkeää määritelmää. Esimerkiksi leikki-ikäisen lapsen neurologista kehitystä tarkastellessa THL (2020) käsittelee leikki-ikäisen kahden ja puolen sekä kuuden vuoden väliseksi ikäkaudeksi. Työssämme leikki-ikäisellä tarkoitettiin 2–6-vuotiaita lapsia. Ikähaarukka valikoitui, jotta se tukisi varhaiskasvatuksen suuntausta opinnäytetyössämme. Lisäksi havainnoimme varhaisen ennaltaehkäisyn tarvetta puheen- ja kielenkehityksen tukemiseksi.

Kiinnostuimme aiheesta, sillä olemme havainneet vuosien varrella lasten kanssa toimiessamme lisääntyneet puheenkehityksen vaikeudet ja viivästymät. Näitä havaintoja tukivat toisen tekijän työvuodet varhaiskasvatuksen parissa, joten aihevalinta pohjautui yli kymmenen vuoden lasten kielellisen kehityksen havainnointiin ja kokemuksiin työkentällä. Omien havaintojemme lisäksi kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) tutkimuksessa *Varhaiskasvatuksen laatu arjessa* selvitettiin, kuinka kielenkehityksen tukeminen toteutui varhaiskasvatuksen arjessa. Tutkimustieto pohjautui varhaiskasvatuksen henkilöstöltä kerättyyn tietoon. Arvioinnin perusteella suurimmassa osassa päiväkotiryhmiä ja perhepäivähoitoa käytettiin kieltä monipuolisesti joka päivä. Kielelliseen vuorovaikutukseen kannustettiin ja innostettiin osallistumaan päivittäin. Tutkimuksessa kuitenkin selvisi, että vain puolet vastaajista luki lapsille kirjoja. Lasten kanssa lorutteli, kielellä leikki ja riittäminen vain ainoastaan puolet vastaajista. Tutkimuksessa todettiin myös henkilöstön tarvitsevan tukea kielellisesti rikkaan ympäristön luomisessa. (Repo ym. 2019, 95–99.)

Mielestämme huolestuttavaa Karvin selvityksessä (Repo ym. 2019) oli vastaajien kertomus siitä, kuinka vain puolet heistä luki lapsille kirjoja. Karvin raportti selvensi meille, miten rajata opinnäytetyön aihetta: koska tutkimuksesta ilmeni vähäinen loruttelun, kielellä leikkimisen ja riittäminen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa, halusimme kohdistaa opinnäytetyön leikki-ikäisen lapsen riittäminen- ja suujumppaharjoituksiin. Tutkimuksessa myös todettiin henkilöstön tarvitsevan tukea kielellisesti rikkaan ympäristön luomisessa (Repo ym. 2019, 99). Halusimme opinnäytetyöllä vastata varhaiskasvatuksen henkilöstön tuen tarpeeseen luomalla mahdollisuuksia toteuttaa kielellisesti rikkaan ympäristöä.

Havaintojamme tukivat lisäksi lasten vaativan lääkinnällisen puheterapiakuntoutuksen valtakunnallisen selvityksen loppuraportti. Selvityksessä tutkittiin Kelan kustantaman vaativan lääkinnällisen puheterapiakuntoutuksen alueellisia eroja sekä sitä, millaisia määriä palveluita tarvittiin 0–19-vuotiaiden lasten ja nuorten osalta. Kelan tilastotietoon perustuva tutkimus toteutettiin vuosien 2013–2017 välisenä aikana. Selvityksestä ilmeni, että lapsen kielenkehitys tapahtui usein hyvin luonnollisesti. Kuitenkin selvityksen mukaan arviolta noin kymmenellä prosentilla lapsista ilmeni puheen-, kielen- ja kommunikoinnin vaikeuksia. (Kunnari ym. s.a.) Vuodesta 2013 vuoteen 2017 puheterapiapalveluiden saajien määrä kasvoi ja kustannukset nousivat 22 miljoonaa euroa. Selvityksessä ilmenneen ikäryhmä jakauman perusteella, kuntoutuksen käyntimäärät olivat myös kasvaneet 2–6-vuotiaitten lasten kohdalla. Tutkimuksessa todettiin, että puheterapeuttien määrä on liian vähäinen ja alueellisesti puheterapiapalveluiden saatavuus ei ollut tasaista eri puolilla Suomea. Näin ollen myös alueelliset erot näyttäytyivät vahvemmin. Vaikka tutkimuksessa ilmeni, että kuntoutuskäyntien määrät olivat lisääntyneet alueittain, ei tämä tarkoittanut, että palveluita olisi ollut saatavilla riittävästi. Määrän lisääntyminen selittyi sillä, että alueille, joissa ei aikaisemmin ollut palvelua ollenkaan, oli saatu työntekijöitä. (Kunnari ym. s.a.)

Vaikka puheterapeuttien määrä oli lisääntynyt kymmenellä prosentilla vuosien 2015–2017 välisenä aikana, on puheterapeuteista silti edelleen kova pula koko Suomessa (Ammattibarometri 2020). Tämän lisäksi kuntoutuslaki sekä lasten neurologisen yhdistyksen suositus ohjaavat ja tukevat puheterapian yhtenäistämistä osaksi arkea. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsen olisi mahdollista toteuttaa puhetta tukevia toimintoja kotona, koulussa ja varhaiskasvatuksessa integroidusti, minkä myötä puheterapiakäynnit vähenevät ja käyntikertoihin käytetty keskimääräinen aika lyhenee. (Kunnari ym. s.a.)

Halusimme havaintojen ja tutkimusten pohjalta tukea puheenkehitystä innovatiivisella videoharjoitustyömenetelmällä. Lisäksi poikkeuksellisen koronaviruksen aiheuttaman yhteiskunnallisen tilanteen vuoksi, näimme tarpeen tuottaa palvelua digitaaliseen muotoon. Uskomme, että vallitsevan tilanteen myötä käytäntöön tulee juurtumaan uusia teknologisia työmenetelmiä, joten aiheemme oli mielestämme ajankohtainen. Opinnäytetyömme tuotettiin kokonaisuudessaan teknologiaa hyödyntäen. Halusimme erilaisella opinnäytetyön muodolla murtaa ajatusta perinteisestä kirjallisesti tuotetusta opinnäytetyöstä korkeakouluissa. Uudenlainen opinnäytetyön muoto tukee mielestämme paremmin nykyisen yhteiskunnan tarpeita ja antaa erilaisille oppijoille omanlaisen tavan oppia. Video- ja blogimuotoinen työskentely syventää oppimista niiden opiskelijoiden kohdalla, joille kirjallisen tuotoksen luominen on haastavaa.

Opinnäytetyömme sisältää blogin sekä videoita käytännön harjoitteista, joita lapsi voi toteuttaa yhdessä aikuisen kanssa kotikonstein. Harjoitteiden avulla toimme kasvattajalle keinoja ja työvälineitä kielellisen kehityksen tukemiseen. Tämän raportin tarkoitus on esitellä innovatiivisen palvelukokonaisuuden sisältöä kokonaisvaltaisesti. Raportissa luetteloimme videoidut harjoitteemme, jotka ovat keskeisin osa lopputulosta. Lisäksi olemme kirjoittaneet kattavan pohdintaosuuden, jonka tarkoituksena on tukea havaintojamme prosessista, prosessin etenemisestä, harjoitteista sekä lopputuloksesta.

2 PUHEEN- JA KIELENKEHITYSTÄ TUKEVAT VIDEOHARJOITTEET

Lapsen kielenkehityksessä äänteiden tuottaminen ja äänteellinen kehitys tapahtuvat yhdessä. Oppimisen perustana on hyvä kuuntelutaito etenkin silloin, kun lapsi ei osaa vielä lukea. Perustaa lukemisen ja kirjoittamisen oppimiselle luo kuuntelutaito sekä hyvä puhumisen taito. Äänteiden hahmottaminen ja jäsentely tapahtuu kuuntelemalla, esimerkiksi lapsen havainnoissa, alkavatko ja päättyvätkö sanat samalla äänteellä. Sanan äänteiden tunnistaminen ja sanojen pituuden vertailu kehittyvät kuunnellessa. Puhetaitoa kehittää riittäminen, kuvasta kertominen, ääneen sanojen toistaminen ja aiheeseen liittyvien sanojen keksiminen. Äänteiden erottelutaito kehittyy, kun sanoja ja äänteitä puhutaan selkeästi ääneen. Kokeilemalla lapsi oppii erottamaan äänteitä toisistaan, esimerkiksi tunnistamalla miltä s- ja r-äänteet tuntuvat suussa ja kurkussa. Tutkimisen ja tarkastelun myötä kielellinen tietoisuus lisääntyy. (Hamako 2011, 8–9.)

Tässä osiossa esittelemme videot ja pohdimme harjoitteiden sisältöä, sekä millaisten ajatusten pohjalta videoiden sisältö muotoutui. Opinnäytetyömme harjoitusten sisältö koottiin Riimi-Ruu-nimisen hahmon ympärille. Riimi-Ruu seikkailee videoharjoitteissa ja harjoitteet luovat kokonaisuuden, joka motivoi lasta ja vanhempaa tuottamaan harjoituksia leikinomaisin keinoin. Kaikki harjoitteet liittyvät Riimi-Ruun myötä selkeäksi, tarinamaiseksi kokonaisuudeksi. Tarinoissa taustakertoja loi harjoitteisiin selkokielen, hyvin ymmärrettävän ohjeistuksen. Riimi-Ruun lisääminen harjoitteisiin toi mielestämme uutuusarvoa toteutukseen. Harjoitteet on tuotettu teorian pohjalta ja niihin on lisätty omaa sosionomin ammattitaitoa. Sosionomin ammattitaitoa toimme työhön käyttämällä motivoivia keinoja, luovuutta ja innostavaa työskentelyotetta harjoitteiden tuottamisessa.

2.1 Video 1: Riimi-Ruun esittely

Esittelyvideon tarkoitus oli tutustuttaa katsoja hahmoon. Se on syventävä video hahmon persoonaan ja ympäristöön. Videossa ilmeni, että Ruu tykkää kantaa mukanaan reppua. Reppussa Ruulla on aina mukanaan peili, pilli, vesivärit ja saippuakuplia. Ruu asuu pienessä punaisessa mökissä riimipuron rannalla, riimiryteikössä. Ruu rakastaa riittämistä ja suujumppaa. Videon myötä pääset Ruun mukaan oppimaan uusia asioita.

KUVA 1. Kuvakaappaus Riimi-Ruun esittely-YouTube-videosta (Blomberg 2020-11-23a)

Kuvassa 1 on kuvakaappaus videosta Riimi-Ruun esittely, joka on saatavissa osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=ZgvToNbcIs0>. Video loi pohjaa tuleville harjoitteille ja antoi katsojalle yleiskatsauksen Riimi-Ruusta kokonaisuutena. Videolla riimittely ja sanoilla leikkittely näyttävät jo vahvasti. Myös Riimi-Ruun reppu näkyi ensimmäisessä videossa. Repussa Ruu kantaa mukanaan myös toisissa videoissa tarvittavia välineitä. Videon myötä katsojan oli mahdollisuus nähdä tarvittavat välineet, joita tulevissa videoissa pystyi hyödyntämään. Esittelyvideon tarkoitus oli olla innostava ja motivoiva, tulevaisuuden videoihin kiinnittävä alkusykäys. Esittelyvideon luomisella pyrittiin herättämään lapsen kiinnostus hahmoon, sekä riimittely- ja suujumppaharjoituksiin. Loimme itse Riimi-Ruun hahmon, ympäristön ja tarinan. Kaikki erilaiset tekijät pohdimme tarkoin niin, että erilaiset värit, kuvat, äänet, kertomus ja positiivinen ilmapiiri tukivat toisiaan luoden tarinamaisen kokonaisuuden.

2.2 Suujumppa

Ihmiset käyttävät suuta moneen tarkoitukseen, kuten syömiseen, juomiseen ja puhumiseen. Kielellisen kehityksen yksi keskeisimmistä asioista onkin suun hyvin koordinoitut liikkeet kuten kielen, huulion ja leuan tarkka toimivuus. Suujumpan tavoitteena on tukea ja kehittää lasten artikulaatiota ja suun motoriikkaa. Näitä voidaan kehittää arjessa toteutettavin keinoin, muun muassa lapselle mieluisien leikkien, pelien, arjen toimintojen ja musiikin avulla. Suujumpan voi aloittaa jo hyvin varhaisessa vaiheessa ja se on hyödyksi kaiken ikäisille lapsille. Olennaisena osana puheenkehitykseen ja -tuottamiseen vaikuttaa kasvojen alueen lihaksiston toiminta, jolloin suujumppa toimii ennaltaehkäisevänä aktivoimalla lihaksistoa. Suujumpan avulla lapsi tulee tietoiseksi suusta ja kasvojen alueella olevasta lihaksistosta, kuten puremalihaksista, leuasta, suulaesta, huulista ja kielestä. Suujumppa on leikkiä, jolla harjoitetaan edellä mainittuja alueita ja aktivoidaan kasvojen lihaksistoa ja liikeratoja. Puremalihaksiston ja leuan harjoittaminen tapahtuu hieronnalla ja erilaisin leuan liikutuksin. Suulakea voi kehittää esimerkiksi imuleikein ja kurlaamalla. Erilaiset kielen muotoiluliikkeet ja tavuharjoitteet vahvistavat kieltä, kun taas irvistelyt, imeminen, loruttelut ja puhaltelut vahvistavat huulia. Suujumpan leikinomaisuus motivoi lasta tekemään harjoitteita myös niiden tuntuessa haastavilta. Suujumppa eli suun motoriikan ja artikulaation harjoittaminen antaa perusvalmiuksia ja tukee tulevaisuudessa muun muassa lukemisen ja kirjoittamisen kehittymistä. (Pohjakallio 2011, 7–8.)

Tässä osiossa on esitelty innostavia ja mukaansatempaavia videoharjoitteita, jotka tukevat lapsen puheen- ja kielenkehitystä. Kokonaisuus koostuu puhallus-, kielijumppa- ja äänneharjoituksista. Puhallusharjoituksia otsikon alta löydät videoita, jotka tukevat hengitykseen tarkoitettuja lihaksia. Kielijumppaharjoitus osiosta pääsee kehittämään kielenmotoriikkaa ja sen myötä tarjoamaan valmiuksia sujuvampaan puheeseen. Äänneharjoituksia osiosta löytyvät Autoloru ja Ilmapallopopp, joiden myötä on mahdollisuus vahvistaa lapsen artikulaatiotaitoja.

2.2.1 Videot 2 ja 3: Puhallusharjoituksia

Puhallusharjoitusten tarkoitus oli harjoittaa hengitykseen tarkoitettuja lihaksia. Lihaksia olisi hyvä vahvistaa, jotta lihakset olisivat riittävän vahvat mahdollistaakseen hyvän äänen muodostamisen. Äänen muodostuksessa oikeanlainen hengittäminen on erittäin tärkeää. Osassa harjoitteista vahvistetaan myös purentalihaksia. (Harju 2003.) Ruun metsäretki ja puhallusmaalaus -videoiden mukana pääsee tekemään suujumppa harjoituksia iloisella ja hausalla tavalla. Tehtävät sisältävät puhallus- ja imemisharjoituksia sekä purentalihaksia vahvistavia menetelmiä.

KUVA 2. Kuvakaappaus Riimi-Ruun metsäretki-YouTube-videosta (Blomberg 2020-11-23b)

Kuvassa 2 on kuvakaappaus videosta Riimi-Ruun metsäretki, joka on saatavissa osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=Qv9UuhoDR9c>. Metsäretki oli kaikista videoistamme pisin ja sen pyrkimys oli havainnollistaa sitä, kuinka arkisten asioiden äärellä puheen- ja kielenkehitystä tukevat harjoitteet toteutuvat lähes huomaamatta. Metsäretki-video suunniteltiin niin, että harjoituksiin tarvittavat tarvikkeet löytyisivät useimpien kotoa tai olisivat korvattavissa vastaavilla välineillä. Välineet esiteltiin selkeästi videon alussa. Ne valikoituivat niin, että ne olivat kooltaan ja väriltään visuaalisesti selkeitä ja näkyviä. Halusimme herättää kasvattajissa ajatusta suujumpan yksinkertaisuudesta. Videon visuaalisesti kaunis ympäristö, värit ja äänitehosteet oli tarkoin suunniteltu innostamaan jokaista katsojaa mukaan metsäretkeen. Metsäretkellä luonnonmateriaalit tulivat myös sivuten tutuiksi. Ympäristön valinta ei ollut sattumanvarainen, sillä halusimme tuoda luontoa lähemmäs katsojia ja herättää kiinnostusta luontoa kohtaan. Videolla luonnonmateriaalien hyödyntämisellä, pyrimme osoittamaan esimerkkiä luonnosta käytettävien välineiden mahdollisuuksista. Pyrimme mallintamaan videolla toteutetut harjoitteet hyvin suureleisesti, esimerkiksi ylikorostettuja suun liikkeitä käyttäen. Näin ollen liikkeet näkyivät selkeästi katsojalle ja lasten oli helpompi mallintaa harjoituksia yhdessä Riimi-Ruun kanssa. Teimme tarkkaa pohdintaa siitä, mitä Riimi-Ruun eväisiin voisi kuulua tai millaisia ääniä hän kuuli matkalla. Muun muassa lisäämällä paljon luonnonläheisiä linnun ääniä, pyrimme mahdollistamaan syvemmän katsojakokemuksen. Kaunis kuvallinen materiaali yhdistettynä ääniin tarjosi katsojalle innostavan mielikuvitusmatkan luontoon yhdessä Ruun kanssa.

Kolmannessa videossa Ruu maalasi puhaltaen. Puhallusmaalaukset tukevat hengitykseen tarvittavia lihaksia, jotka mahdollistavat hyvän äänen muodostamisen. Iloisella ja innostavalla tavalla pyrittiin motivoimaan lapsia harjoitteisiin ja samalla puhallusharjoitusten myötä syntyi taidetta.

KUVA 3. Kuvakaappaus Ruu maalaa puhaltaen-YouTube-videosta (Blomberg 2020-11-23c)

Kuvassa 3 on kuvakaappaus videosta Ruu maalaa puhaltaen, joka on saatavissa osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=M4vJoHQDSHQ>. Puhallusmaalaukset olivat yksi puheen- ja kielenkehitystä tukevista työmenetelmistä. Videolla tarvikkeet esiteltiin heti alussa, jotta katsojat pystyivät toteuttamaan harjoitteen välineiden avulla. Huomioimme että tarvikkeet tulivat esille selkeästi ja ne olivat mahdollisimman yksinkertaiset, jotta harjoite ei vaatinut katsojalta sen suurempia tarvikkeiden kantoja. Harjoitteen tarkoitus oli tuoda esille, että puheen- ja kielenkehityksen tukemista voidaan toteuttaa monien eri työmuotojen avulla, kuten taiteen keinoin. Harjoituksen tarkoitus oli lisäksi opettaa lasta palaamaan edellisiin mielikuviin ja sen myötä oppia tuottamaan mielikuvia taiteen keinoin. Mielikuvaharjoitus avasi myös mahdollisuuden lapselle oppia ja kerrata värejä. Halusimme antaa kasvattajille uusia ideoita työmenetelmien käytöstä. Harjoituksessa olisimme voineet tuoda selkeämmin esille, ettei harjoitusta ole sidottu vain metsätien elementteihin, kuten väreihin tai ympäristöön.

2.2.2 Video 4: Kielijumppaharjoituksia

Kielijumppaharjoitukset on tarkoitettu lapsen kielenmotoriikan parantamiseksi ja ne tukevat lapsen valmiuksia sujuvaan puheeseen (Hakamo 2011, 48). Kielijumppa-videon avulla voi kielijumpata yhdessä Ruun kanssa. Harjoituksia on hyvä tehdä peilin edessä, jotta lapsi näkee omat suun ja kielen liikkeet selvästi. Pilli on myös hyvä apuväline, jolla kieli saadaan haluttuun muotoon. Tämän kielijumpan avulla tuettiin lapsen valmiuksia sujuvaan puheeseen ja parannettiin kielenmotoriikkaa mielenkiintoisten harjoitteiden avulla.

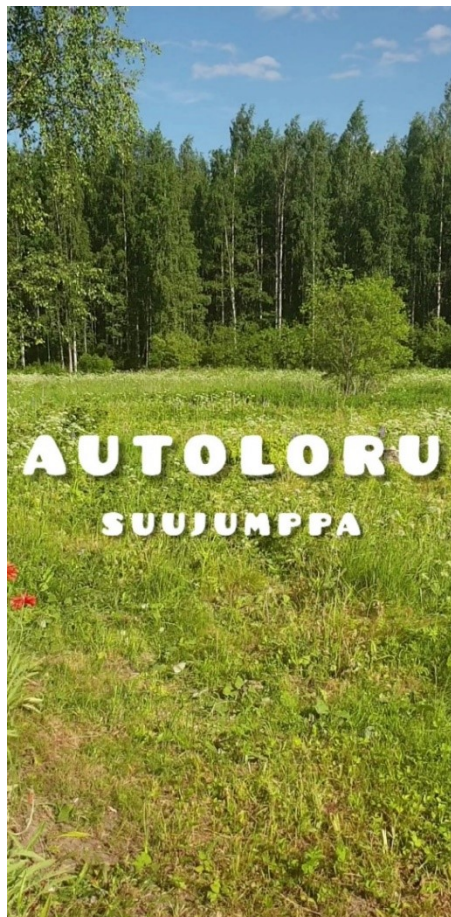
KUVA 4. Kuvakaappaus Kielijumppaharjoitukset-YouTube-videosta (Blomberg 2020-11-23d)

Kuvassa 4 on kuvakaappaus videosta Kielijumppaharjoitukset, joka on saatavissa osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=EEHBtt6-3QI>. Kielijumpassa toistui samanlaisia elementtejä kuin aikaisemmissa harjoitteissa, kuten riittäminen, tarinallisuus sekä leikkimielisyys. Harjoitteet oli suunniteltu niin, että jokaisen olisi helppo toteuttaa mallintamalla kielimotorisia harjoitteita. Video muodostettiin niin, että välineet, ohjeistukset sekä harjoitteet toistuvat useita kertoja. Pohdimme tarkoin, kuinka harjoitteet tulisi kertoa katsojalle. Päädyimme selkeyden vuoksi ratkaisuun, että kertoja kertoi harjoitteen sisällön ja Ruu mallinsi harjoitetta katsojalle. Ennen harjoitteiden alkua kertoja riittämi ohjeistuksen ja Ruu elävöitti ohjeistusta liikkein. Lisäksi ohjeistus lisättiin selkeästi tekstin muotoon ennen liikkeiden alkua. Jokaisen harjoitteen kohdalla kuvaan ilmestyi teksti, jossa kerrottiin selkeästi mistä harjoitteesta on kyse ja millaisia äänneitä se tulee tukemaan. Lisäksi harjoitteiden aikana kerrottiin vinkkejä, joiden myötä haastavampiakin harjoitteita on mahdollisuus toteuttaa helpommin. Tällaisia vinkkejä olivat esimerkiksi leuan tukeminen käsin tai kielen asettaminen ylähuuleen. Harjoitteissa toistettiin liikettä muutamaan kertaan ja kuvaan ilmestyi myös numerot toistojen mukaan. Harjoitteissa käytettiin vertauskuvia sekä apuvälineitä, jotka auttoivat hahmottamaan kokonaisuuden. Halusimme tuoda kasvattajien tietoon myös mahdollisuuden käyttää välineitä harjoitteiden tueksi.

2.2.3 Videot 5 ja 6: Äänneharjoituksia

Suujumppa on osaksi myös artikulaatioharjoituksia, eri kirjainäänteiden harjoituksia sekä äänneharjoituksia. Suujumppa kohdistuu lihasryhmiin kuten huulet, kieli ja suulaen kitapurje. Näitä lihasryhmiä tarvitaan muun muassa hyvässä artikuloimisessa. Usein samat äänneet toteutuvat suussa samassa paikassa, joten esimerkiksi r-äännettä, voidaan harjoittaa d-äänneen kautta. Suujumpan yksi tavoitteista on auttaa kieltä löytämään oikea paikka suussa äänneitä muodostaessa. Harjoitteet löydät myös avainsäätiön kirjasta suupoppia. Suupoppia kirjasta löytyy myös cd, jonka mukana voi lau-

laa. (Pohjakallio 2011, 9.) Autoloru on suujumppa, jossa harjoitellaan artikulaatiotaitoja. Harjoituksen tavuja on hyvä opetella etukäteen ja lorussa esiintyvät tavut kannattaa lausua huolellisesti. Harjoitetta varten voi myös tehdä oman autoradan, jotta Autoloru olisi hauskaa ja mielekästä tekemistä yhdessä Riimi-Ruun kanssa. Lisäksi loruun voi halutessaan keksiä lisää hauskoja ääniä.

KUVA 5. Kuvakaappaus Autoloru-YouTube-videosta (Blomberg 2020-11-23e)

Kuvassa 5 on kuvakaappaus videosta Autoloru, joka on saatavissa osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=9wBPJL5pVQM>. Autolorusta tehtiin innostava ja mukaansa tempaava leikki, joka tukee myös samalla puheen- ja kielenkehitystä. Lorussa toistettiin ääniteitä tietyn rytmin mukaisesti. Loru on mahdollisuus soveltaa ja uusia ääniteitä on mahdollisuus keksiä rajattomasti. Jokaisen lorun säkeen alussa tuotiin selkein kirjaimin esille, mikä äänne seuraavaksi on luvassa. Näin loruun mukaan pääseminen tehtiin helpommaksi. Videossa Ruu on itse piirtänyt autoradat. Videon myötä lapsi voi innostua luovuudesta, jolloin erilaisia ratojakin voi keksiä rajattomasti. Autona voi käyttää esimerkiksi luonnonmateriaaleja. Lorun tahdissa tapahtuvan autolla ajamisen kautta pyrittiin tukemaan lapsen motorisia taitoja ja opettamaan rytmejä.

Ilmapallopopp on suujumppa, joka sisälsi artikulaatioharjoituksia, eri kirjainäänteiden harjoituksia sekä äänneharjoituksia. Kuten autolorussakin, myös ilmapallosuujumppassa toistettiin puheen- ja kielenkehitystä tukevia ääniteitä. Harjoitus toteutettiin innostavan leikin keinoin.

KUVA 6. Kuvakaappaus Ilmapallosuujumppa-YouTube-videosta (Blomberg 2020-11-23f)

Kuvassa 6 on kuvakaappaus videosta Ilmapallosuujumppa, joka on saatavissa osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=R-rCATiyvE>. Videon alkuun suunniteltiin selkeä teksti, jossa ohjeistettiin loruttelemaan Ruun mukana. Lisäksi Ruu ohjeisti puhaltamaan ilmapallot valmiiksi, ennen leikin alkamista. Myös puhaltaminen on yksi puheen- ja kielenkehitystä tukevista harjoitteista. Ilmapallosuujumppan myötä erilaiset tunteet tulivat tutuiksi, sillä Ruu oli ensin silmin nähden onnellinen heitellessään ilmapalloa. Seuraavassa säkeessä pallo katosi, ja Ruu ilmensi surua. Ilmapallosuujumppa harjoittaa käden ja silmän yhteistyötä. Palloa heittelemällä ja kiinni ottamalla lapsen karkeamotoriset taidot hioutuvat.

2.3 Riittäily

Sanoja vertailemalla opitaan kuuntelemaan sanojen samankaltaisuus. Riittäilyssä sanojen merkitys on niiden muodossa ja rytmisessä, ei niinkään tarkoituksessa. Esimerkiksi lapsi voi keksiä itse riimiin sanan, joka ei merkitse mitään kuten auto-pauto. Tällöin lapsi oppii kuulemaan sanojen samankaltaisuuden, joka on tärkeintä riittäilyssä. Riittäily kehittää lapsen oivalluskykyä sanan rakenteesta, taitoa jakaa sanat pienempiin osiin sekä lisätä, poistaa tai vaihtaa tavujen äänteitä. Toistojen kautta riimit lisäävät lasten sanavarastoa. Riimit myös aktivoivat lapsen kirjaintuntemusta, äänteiden omaksumista sekä sanakäsitteiden hahmottamista. (Hakamo 2011, 64; Rikkola 1999, 17.)

Riimit toimivat muistin tukena. Muun muassa loruissa käytetään usein rikasta kieltä, jotka sisältävät rytmin, tavutuksen ja riimit. Näiden avulla lapsen on helpompi muistaa, mikä riimi tai tavu lorussa voisi olla seuraavaksi tulossa. Harjoitteet voi rytmittää ja tavuttaa esimerkiksi lyömällä käsiä yhteen tai lattiaan. Kannattaa kuitenkin muistaa tehdä taputukset niin, etteivät ne peitä puheääntä. Lorujen ja riimien muistamisen tukena voi käyttää esimerkiksi kuvia, ilmeitä ja eleitä, jotka helpottavat lasta muistamaan lorun seuraavat tapahtumat. (Pohjakallio 2011,16–30.)

Riimittely-osiossa on innostavia ja mukaansatempaavia videoharjoitteita, jotka tukevat lapsen puheen- ja kielenkehitystä. Vapaa riimittely otsikon alla oleva video kehittää lapsen oivalluskykyä sanojen samankaltaisuudesta. Riimien täydentäminen osiosta pääsee havainnoimaan sanojen loppusoin-tuja hauskan riimittelytarinan mukana. Riimi arvoitukset osiosta löytyvällä videolla kehitetään mielikuvitusta ja oivalluskykyä loppusoinnillisesti yhteen sopivien arvoitusten myötä.

2.3.1 Video 7: Vapaa riimittely

Riimit kehittävät lapsen kykyä havainnoida sanojen äännerakennetta ja rytmiä. Riimittely kehittää myös sanojen tuottamista ja muistamista, mielikuvitusta sekä kuuntelemista. Samankaltaisten sanojen avulla voi leikkiä niiden alku- ja loppusoinnuilla. Sanoja vertailemalla opitaan kuuntelemaan sanojen samankaltaisuus. Tämän harjoitteen merkitys on sanojen samankaltaisuudessa. Sanojen tarkoituksella ei ole merkitystä, vaan harjoitukset kehittävät oivalluskykyä sanojen samankaltaisuudesta. (Pohjakallio 2011,16–30.)

KUVA 7. Kuvakaappaus Vapaa riimittely-YouTube-videosta (Blomberg 2020-11-23g)

Kuvassa 7 on kuvakaappaus videosta Vapaa riimittely, joka on saatavissa osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=jZ2-krkEgqk>. Vapaassa riimittelyssä lapsi sai hausalla tavalla oivaltaen keksiä eläimen nimeen sopivia riimejä yhdessä Ruun kanssa. Videossa toistui jokaisen eläimen kohdalla sama kaava, joka selkeytti harjoitteen toteuttamista. Eläinhahmoja havainnollistettiin käsinukein. Lisäksi eläinten nimet kirjoitettiin selkeällä fontilla kuvan yhteyteen. Videon runko muodostettiin niin, että kertoja ohjeisti selkeästi harjoitteen sisällön sekä eläimen nimen, kun taas Ruu

oivalsi videon edetessä eläimeen sopivat riimit. Lisäksi Ruun keksimät samankaltaiset riimit ilmestyivät kuvaan kirjaimin äänen lisäksi. Eläimet ja teksti kuvattiin selkeää taustaa vasten. Käsinnukkejen avulla haluttiin tuoda kasvattajille uusia ideoita erilaisista työvälineistä lasten kanssa työskentelyyn.

2.3.2 Video 8: Riimien täydentäminen

Riimit kehittävät lapsen kykyä havainnoida sanojen äännerakennetta ja rytmiä. Riimittely kehittää myös sanojen tuottamista ja muistamista, mielikuvitusta sekä kuuntelemista. Samankaltaisten sanojen avulla voi leikkiä niiden alku- ja loppusoinnuilla. Sanoja vertailemalla opitaan kuuntelemaan sanojen samankaltaisuus. Riimien täydentäminen on hauska vapaamuotoinen tapa havainnoida sanojen loppusointuja. (Pohjakallio 2011,16–30.)

KUVA 8. Kuvakaappaus Riimien täydentäminen-YouTube-videosta (Blomberg 2020-11-23h)

Kuvassa 8 on kuvakaappaus videosta Riimien täydentäminen, joka on saatavissa osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=w64s2PFJyJs>. Harjoitteessa katsojan oli tarkoitus täydentää lauseeseen sopiva riimi yhdessä Ruun kanssa. Videon alussa ohjeistettiin selkeästi harjoitteeseen kuvan ja äänen avulla. Lauseet muodostettiin tarinamaiseksi kokonaisuudeksi ja jokaisen lauseen yhteyteen Ruu teki erilaisia tarinaan sopivia liikkeitä. Liikkeet toteutettiin korostetusti ja leikkisästi. Liikkeiden avulla lisättiin liikkuvuutta ja elävöitettiin tarinan kulkua. Lauseiden loppuun jätettiin aikaa miettiä, mikä sana sopisi lauseen jatkoksi. Kun Ruu keksi lauseeseen sopivan sanan, sama sana ilmestyi

myös kirjoitettuna kuvaan. Jälkeenpäin pohdimme, että riimit olisi voitu vielä toistaa kokonaisuudessaan sanan oivalluksen jälkeen, jolloin tehtävän tarkoitus ja sisältö olisi voinut jäädä paremmin mieleen. Sanat mietittiin niin, että ne olisivat riittävän lyhyitä ja yksinkertaisia, jotta pienemmätkin lapset pystyivät osallistumaan harjoitteeseen. Sanat olivat myös ennestään tuttuja ja arkisia. Kuvaan ilmestyvä sana kirjoitettiin kuvaan selkein, suurin kirjaimin, jolloin myös kirjainten opettelu oli harjoitteen myötä mahdollista.

2.3.3 Video 9: Riimiarvoitukset

Riimit kehittävät lapsen kykyä havainnoida sanojen äännerakennetta ja rytmiä. Riimittely kehittää myös sanojen tuottamista ja muistamista, mielikuvitusta sekä kuuntelemista. Samankaltaisten sanojen avulla voi leikkiä niiden alku- ja loppusoinnuilla. Sanoja vertailemalla opitaan kuuntelemaan sanojen samankaltaisuus. Riimiarvoitukset kehittävät lapsen oivallusta ja mielikuvitusta. (Pohjakallio 2011,16–30.) Tämän harjoitteen tarkoituksena oli kehittää lapsen oivalluskykyä ja mielikuvitusta hauskojen arvoitusten kautta.

KUVA 9. Kuvakaappaus Riimiarvoitukset-YouTube-videosta (Blomberg 2020-11-23i)

Kuvassa 9 on kuvakaappaus videosta Riimiarvoitukset, joka on saatavissa osoitteessa https://www.youtube.com/watch?v=Iif_ae82jGg. Riimiarvoituksissa hauskojen, loppusoinnillisesti yhteensopivien vihjeiden avulla katsojan tuli keksiä, mistä eläimestä on kyse. Harjoitukseen valikoitui tuttuja eläimiä. Myös tässä harjoituksessa kuva, ääni ja teksti tukivat toisiaan mahdollistaen eläinten

tunnistamisen sekä kirjainten opettelun. Jokaisen arvoituksen yhteyteen jätettiin aikaa miettiä, mikä eläin mahtaa olla kyseessä. Eläimen kuva ilmestyi ruudulle ja eläin tavutettiin kirjain kerrallaan. Lopuksi Ruu toisti ruudulle ilmestyneen eläimen nimen. Pohdimme, että videossa olisi voinut olla enemmän liikkeitä, jotka olisivat elävöittäneet arvoituksia. Koimme kuitenkin, että video oli kestoltaan pitkä ja sisällöltään runsas, joten liikkeiden lisääminen olisi voinut sekavoittaa harjoitteita.

2.4 Blogi

Blogi luotiin silmää miellyttäväksi, ytimekkääksi, informatiiviseksi ja helppolukuiseksi kokonaisuudeksi. Ulkoasusta pyrittiin luomaan siisti. Ulkoasu suunniteltiin niin, että tiedon hyödyntäminen oli helppoa ilman erillistä ammattilaisen ohjausta. Hyvä ohjeistus ja jäsentely takasivat sen, että sisältö avautui lukijalle. Myös selkeän otsikoinnin avulla lukijan oli helppo löytää tarvitsemansa tieto. Teksti muotoiltiin asiakaslähtöiseksi ja yhtenäiseksi, sekä kokonaisuudesta tuotettiin helposti lähestyttävä palvelualusta.

KUVA 10. Kuvakaappaus blogi ympäristön kansikuvasta (Blomberg 2020-11-23j)

Kuvassa 10 on kuvakaappaus blogi ympäristön kansikuvasta, joka on saatavissa osoitteessa <https://blogi.savonia.fi/suujumppa/>. Blogi sisälsi esittelyosuuden, harjoitteet sekä ohjeita kasvattajille. Loimme myös erillisen osion, josta teorettinen tieto on helposti löydettävissä. Palvelumme pohjautui kyseiseen teoretiseen tietoon. Blogiin sisällytettiin palveluohjauksellinen materiaalipankki sekä työssä käyttämämme lähteet.

3 POHDINTA

Työmme rakennettiin innovatiiviseksi palvelukokonaisuudeksi. Idea syntyi pohtiessamme, millainen palveluohjauksellinen tarve tänä päivänä voisi olla verkossa toteutettaviin palveluihin. Kokemuksemme perusteella verkossa tehtävä työ on vahvistunut nyky-yhteiskunnassa ja verkossa saatavien palveluiden arvo on noussut. Työmme toteutukseen ja harjoitteiden valintaan vaikutti merkityksellisesti Marian henkilökohtainen työkokemus lasten parissa sekä tuleva suuntautuminen varhaiskasvatuksen opettajaksi. Myös Emmin kiinnostus tulevaisuudessa perhetyön työkentälle, vahvisti yhteisen aiheen valintaa. Koimme aiheen valinnan merkitykselliseksi sekä tarkoituksenmukaiseksi. Lopulta myös löytämämme ja tässä työssä mainitsemamme tutkimukset vahvistivat näkemystämme tällaisen palvelukokonaisuuden luomisesta. Kielellisiä valmiuksia tukemalla edistämme lapsen kehityksen kaarta monella eri osa-alueella. Lapsi tarvitsee kieltä tullakseen osaksi yhteiskuntaa ja erilaisia ryhmiä kuten varhaiskasvatuksessa osaksi omaa ryhmäänsä ja päiväkotia. Kielenkehityksen tukemisella mahdollistetaan lapsille sosiaalisten suhteiden luominen muihin aikuisiin ja lapsiin, edistetään osallisuuden toteutumista sekä tarjotaan mahdollisuus uuden oppimiseen. (OPH 2018, 40–42.)

Kielenkehityksen tukeminen ennaltaehkäisevästi oli mielestämme ensiarvoisen tärkeää, sillä koimme, että mitä pidemmälle mahdolliset puheen- ja kielenkehityksen haasteet etenevät, sitä enemmän ne synnyttävät rinnakkaisongelmia. Ongelmat voivat näyttäytyä niin yksilö- kuin yhteiskuntatasolla, jolloin ne vaativat meiltä kaikilta lisäresursseja sekä lisäävät taloudellista kuormittumista. Lisäksi työmme oli merkityksellinen, sillä kielenkehitys tukee lapsen kasvua ja kehitystä myös muilla osa-alueilla. Uusien työmuotojen lisäksi myös muut puhetta tukevat työvälineet kuten kuvat ja tukiviittomat ovat erittäin tärkeitä työvälineitä. Aina tuleekin muistaa, että jokaisen lapsen puheen- ja kielenkehitys on yksilöllistä ja jokainen tarvitsee myös yksilöllisesti valikoidut puhetta tukevat työvälineet.

Lapsen kielellisen kehityksen teorian tiedon kokosimme luotettavien kirja, tutkimus ja internetlähteiden avulla. Työmme sisältö suunniteltiin leikki-ikäisille lapsille ja teorian tiedon rajasimme koskemaan 2–6-vuotiaita lapsia. Sosionomin ammatissa voimme tulla kohtaamaan lapsia ja perheitä erilaisilla työkentillä, joten teorian tieto tuki meitä jatkossa tulevaisuuden työtehtävissä. Vaikka Emmi on suuntautunut palveluohjaukseen, tulee varhaiskasvatukseen liittyvät piirteet olemaan osa sosionomin työtä myös palveluohjauksen puolella. Työmme toi arvoa uuden oppimiseen ja lasten kanssa työskenteleyn myös tästä näkökulmasta.

Tärkeimpänä työssämme koimme videoharjoitusten luomisen. Videoihin ja niiden sisältöön panostimme, jotta ne olisivat selkeitä ja helppokäyttöisiä kaikille asiakkaille. Halusimme luoda videosarjan, joka todella innostaa ja motivoi lapsia tekemään puheen- ja kielenkehityksen edistäviä harjoitteita, sekä olisi kaikkien kasvattajien saatavilla. Tuotteen suunnittelua ja kehittymistä arvioimme koko prosessin ajan kriittisesti eri näkökulmien kautta, sillä aikaisempaa vertailukohdetta meillä ei ollut ja videoiden tuottamiseen liittyi hyvin paljon meille uusia asioita. Puheen- ja kielenkehityksen tukeminen perinteisillä tavoilla, kuten lukemalla, lorukorteilla ja puheterapeuttien antamien ohjeistuksien avulla, on edelleen erittäin tärkeää ja lasta kehittävä. Sen lisäksi, että halusimme luoda palvelukokonaisu-

den tukemaan lasten kielellistä kehitystä, tahdoimme nostaa esille ajatuksen ja mahdollisuuden vanhojen palveluiden uudeltaisesta tuottamisesta. Koimme palvelumme tuovan kielellisten valmiuksien harjoitteluun uuden innostavan menetelmän sekä nostavan kielenkehittymisen tukemista kohti tämänhetkisen yhteiskunnan tasoa, missä teknologia näyttelee suurta osaa ihmisten elämässä

3.1 Osallisuus ja oppimisympäristöt kielenkehityksen tukena

Kieli on tärkeä väline niin itsensä ilmaisussa, oppimisessa kuin tiedon hankinnassa. Oma minä ja yksilöllisyys tulevat ilmi kielen kautta. Kielen välityksellä ihminen oppii ja kehittyy, sekä tiedot opituista asioista siirtyvät sitä kautta muistiin. Lapsen kieli on myös yhteydessä kaikkeen muuhun kehitykseen, kuten puheen ilmaisuun. Kielen-, puheen- ja kielenkehityksen avulla osallisuus vahvistuu niin lapsen kuin kasvattajankin osalta. (Nurmilaakso ja Välimäki 2011, 31.) Opinnäytetyön myötä halusimme vahvistaa lapsen kielellisiä valmiuksia, jotta ne tukisivat myös lapsen muita kehityksen osa-alueita. Koimme kielellisen ilmaisun olevan tärkeä ja vahva itsensä ilmaisun ja oppimisen väline lasten elämässä. Halusimme myös lisätä ja vahvistaa kasvattajien ja lasten osallisuutta puheen- ja kielenkehityksen tukemisessa. Osallisuuden vahvistaminen on ollut viime vuosina vahvasti esillä monella eri osa-alueella. Lasten ja vanhempien osallisuutta halutaan vahvistaa varhaiskasvatuksen työkentällä ja asiakkaiden osallisuutta halutaan vahvistaa sosiaali- ja terveyspalveluiden työkentällä.

Osallisuus ja kuulluksi tuleminen ovat lasten perusoikeuksia. Kasvattajien tehtävänä on tukea lapsen kehittyviä vuorovaikutus- sekä vaikuttamistaitoja. Osallisuutta edistäviä toimintatapoja ja rakenteita tulisi tietoisesti kehittää. Osallisuuden kautta lapsella on mahdollisuus vaikuttaa, ja tähän lapsi tarvitsee kieltä. Kielellisten valmiuksien kehittyminen avaa lapsille mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen, osallisuuteen sekä vaikuttamiseen. Nykyajan tieto- ja viestintäteknologia on lasta osallistava sekä oikein käytettynä monipuolinen uusi oppimisympäristö. Nykyisin myös varhaiskasvatuksen työkentällä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään aktiivisesti osallisuutta edistävien työtapojen toteuttamisessa. (OPH 2018, 26–40.)

Opinnäytetyömme sisältö koottiin kokonaisuudessaan teknologiseen oppimisympäristöön. Opinnäytetyön myötä edistimme keinoja lapsen ja kasvattajan väliseen vuorovaikutukseen. Kasvattajan mahdollisuudet osallistua ja osallistaa näyttäytyivät työssä muun muassa yhteisinä harjoitteina, joissa kieli oli keskiössä sekä elein, kirjaimin että puheen keinoin. Koemme työmme myötä kehittäneemme keinoja osallisuuden lisäämiseen ja tarjonneemme monipuolisen oppimisympäristön niin lapselle kuin myös kasvattajalle.

3.2 Tietotekniikka

Tietotekninen osaaminen on näyttäytynyt vahvasti opinnäytetyöprosessimme aikana. Päättyessämme blogi- ja videomuotoiseen opinnäytetyöhön haastoimme samalla itseämme tietoteknisen osaamisen kentällä. Prosessin alkuvaiheessa kameran käyttöön, blogialustoihin, YouTubeen ja videonmuokausohjelmiin tutustuminen vei paljon aikaa ja resursseja opinnäytetyöprosessista. Kuitenkin ko-

emme, että nykypäivänä tietotekninen osaaminen on välttämätöntä, ja saimme arvokasta oppia tulevaisuutta varten, sillä yhä enenevässä määrin tulevaisuudessa tulemme tarvitsemaan tätä osaamista. Tietoteknisten laitteiden, sivustojen ja sovellusten lisäksi oli monia muitakin huomioitavia asioita, jotka vaikuttivat videoiden lopputulokseen. Halusimme luoda kokonaisuuden, jossa luonto ja visuaalisesti kauniit taustat sekä yksityiskohdat herättävät mielenkiintoa. Näiden seikkojen vuoksi ajankohdaksi videoiden kuvaamiseen valikoitui kesä. Olimme onnekkaita, sillä useiden viikkojen ajanjaksolle osui kauniita aurinkoisia päiviä, ja tätä kautta hyvät olosuhteet videoiden kuvaukseen.

Videoita kuvatessamme kohtasimme useita meistä riippumattomia esteitä ja häiriötekijöitä, kuten taustamelu ja muut ihmiset. Pidimme huolta, ettei muita henkilöitä näkyisi videoilla, jotta pystyimme toteuttamaan vastuullista yksityisyydensuojaa. Julkisella paikalla videokuvaukseen on sallittua. Kuitenkaan materiaalia ei saisi julkaista ilman videoilla näkyvien henkilöiden suostumusta. (Minilex 2020.) Teimme myös tietosuojaan liittyvää pohdintaa blogialustaa ja YouTube-kanavaa perustaessamme, jotta oma yksityisyytemme oli riittävän suojattua. Henkilötietoihin ja yksityisyyden suojaan liittyvät säädökset ovat kehittyneet teknologian kehityksen myötä. Kun omia tietojaan täyttää erilaisissa verkkopalveluissa, tulisikin pohtia, onko tietojen päätyemisestä väärin käsiin haittaa. Jokaisella on vastuu pitää huolta omasta tietosuojastaan mutta myös organisaatiot, joiden palveluita käytämme verkossa, ovat velvollisia turvallisen tietosuojan toteuttamiseen. (Minilex 2020.)

Kuvauspäivämme venyivät pitkiksi ja vaativat joustavuutta. Jouduimme muun muassa vaihtamaan kuvauspaikkaa, sillä huomasimme taustaäänien olevan liian voimakkaita ensimmäisellä kuvauspaikalla. Haasteita esiintyi myös esimerkiksi laitteiden akun kestoissa sekä puutteellisissa kuvaustelaineissa. Lisäksi vuorosanojen harjoittelu ja muistaminen loi oman paineensa videoiden toteutukseen. Saimme kuitenkin lukuisien otosten jälkeen tuotettua videot, joita lähdimme luomaan kokonaisuudeksi erilaisia videonmuokkausohjelmia testaamalla. Videoiden muokkaus ei ollut meille ennestään tuttua, joten emme osanneet valmistautua ongelmiin, jotka syntyisivät valmiita videoita luodessa. Esimerkiksi useiden muokkauskertojen jälkeen kuvan laatu saattoi heikentyä. Halusimme mahdollistaa videoiden katsomisen erilaisilla laitteilla, mutta videoiden sovittaminen niin tietokoneelle kuin mobiililaitteisiin tuotti hankaluuksia. Pyrimme kuitenkin sinnikkäästi aina aloittamaan alusta, jotta lopputuloksessa näkyisi huolellisuus ja videot olisivat kokonaisuutena silmää miellyttävää katsottavaa. Videoissa näkyy niiden yhtenäisyys ja ne noudattavat samaa kaavaa esimerkiksi alkumusiikin, kansilehden ja lopussa olevien lähteiden suhteen.

YouTube-kanavan käyttö oli myös meille molemmille uutta. Onneksi kanavan perustamisesta löytyi YouTubebesta hyvät videomuotoiset ohjeet, joissa kerrottiin kanavan perustamisen yksityiskohdista (YouTube Creators 2020). Ohjeita noudattamalla saimme helposti luotua oman kanavan. Olimme tehneet hyvät suunnitelmat siitä, mitä asioita YouTubebessa tulee olla näkyvillä. Videoita kuvailevaan tekstiin halusimme tuoda selkeästi esille, mitä asioita videossa käsitellään ja miksi. Jokaiseen videon kuvailuun lisättiin myös teemamme mukaiset avainsanat, jotta videot olivat helpommin katsojien löydettävissä. Lisäksi laitoimme jokaisen videon kuvaukseen blogisivustomme linkin, josta katsojan oli mahdollisuus löytää lisää aiheeseen liittyvää sisältöä, teoriaa sekä vinkkejä. Blogi tuotettiin videoita tukevaksi, toiseksi osaksi palvelukokonaisuuttamme.

Blogin perustamista olimme harjoitelleet ensimmäisenä opiskeluvuotena tietotekniikan kurssilla. Vertailimme erilaisia blogialustoja, mutta totesimme lopulta, että Savonian blogi oli meille selkein käyttää. Myöskään blogin perustaminen ei ollut niin helppoa kuin olimme kuvitelleet. Muun muassa ulkoasun asettelu, otsikointi ja tekstien asettelu vaati useita kokeilukertoja. Muutoin saimme lopulta visioimamme kokonaisuuden luotua, mutta esimerkiksi vasta loppua kohti huomasimme, ettei artikkeleiksi asetettuja tekstejä pystynyt enää muuttamaan sivuasettelulle. Käytimme prosessissa omia laitteitamme ja kuvasimme videot puhelimella. Päädyimme myös käyttämään ilmaisia versioita, vaikka osa blogisivustoista tarjosi myös maksullisia ominaisuuksia. Maksullisten versioiden avulla meille olisi voinut avautua uusia mahdollisuuksia ja laajempia ominaisuuksia käytettäviksi. Prosessi suunnitelmista toteutukseen vaati paljon muuntautumiskykyä ja soveltamista, mutta olimme lopulta tyytyväisiä syntyneeseen kokonaisuuteen.

3.3 Tuotteistamisprosessi ja tuotteen kehittäminen

Opinnäytetyömme tuotteistamisprosessin tavoitteena oli kehittää palvelukokonaisuus, jossa asiantuntemus ja osaaminen jalostuvat asiakaslähtöiseksi palveluksi. Parantainen (2007) kuvaa Tuotteistaminen-teoksessaan onnistuneen palvelukokonaisuuden koostuvan kuudesta virstanpylvästä. Ensimmäinen tuotteistuksen vaihe on toimintamallien erottuminen joukosta. Tällä tarkoitetaan, että asiantuntija havaitsee jo hyväksi todetut toimintamallit. Lisäksi projektin käytännöt ja tehtäväkokonaisuudet erottuvat osaksi omaa projektiaan. Opinnäytetyössämme kehitimme palvelukokonaisuuden hyödyntämällä jo aikaisemmin hyväksi havaittuja menetelmiä. Jatkojalostimme menetelmiä uudelleen ympäristöön eli videomuotoisiksi harjoitteiksi. Lisäsimme myös omaa osaamistamme muun muassa kehittämällä itse tarinamuotoisen kokonaisuuden, jonka kautta harjoitteet sitoutuivat yhteen.

Toinen vaihe on palvelun hahmottuminen, jossa palvelun hinta ja nimi alkavat hahmottua (Parantainen 2007). Opinnäytetyössämme sisäiseksi käyttönimeksi muotoutui ensin vain Harjoitteet puhe- ja kielenkehitykseen. Keksiessämme Riimi-Ruu-hahmon työmme sai syvemmän merkityksen ja aloimme toteuttamaan tietylle asiakasryhmälle kohdennettua, erikoistoiveita tukevaa palvelua. Pyrimme muun muassa palvelun helppoon saavutettavuuteen sekä mahdollisuuteen käyttää palvelua ilmaiseksi.

Kolmantena vaiheena on toimitussisällön vakiintuminen. Tämä tarkoittaa, että palvelun sisältö vakiintuu. (Parantainen 2007.) Opinnäytetyössämme rajasimme selkeästi asiakasryhmän, harjoitteet sekä ympäristön. Näiden valintojen kautta saimme muodostettua viitekehyksen, jonka sisään palvelumme vakiintui. Neljäntenä osana nähdään palvelun monistuminen perimätietona (Parantainen 2007). Meidän työssämme tämä tarkoittaa, että videot kehitettiin sellaiseen muotoon, että jokaisen kasvattajan on mahdollista toteuttaa palvelua yhdessä lapsen kanssa ilman alkuperäistä tuotteen kehittäjää. Viidentenä osana nähdään palvelun monistuminen, eli palvelun käytettävyyden on niin tehokas, ettei palvelun kehittäjien tarvitse olla enää tavoitettavissa. (Parantainen 2007.) Pyrimme omissa palvelukokonaisuudessamme tuottamaan harjoitukset niin, että harjoitteiden lisäksi loimme

blogialustan, josta kaikki tarvittava tieto on helposti saatavilla. Kuudes eli viimeinen vaihe on valmis, vakiintunut ja valitulle asiakasryhmälle räätälöity kokonaisuus (Parantainen 2007.). Tavoitteenamme oli luoda kokonaisuus, jota olisi mahdollista niin sanotusti jälleenmyydä esimerkiksi varhaiskasvatuksen kautta kotiin. Palvelukokonaisuutemme tukee kaikkia kasvattajia leikki-ikäisen lapsen puheen- ja kielenkehityksen tukemiseen ilman, että erillistä ohjausta ulkopuolelta tarvitaan.

Luomisprosessi käynnistyi harjoitteiden suunnittelulla. Työn alussa tekemämme rajaukset toimivat ohjenuorana myös harjoitteita valitessamme. Leikki-ikäinen lapsi, suujumppa ja riittäminen olivat avainsanoja, joiden viitekehyksen mukaan harjoitteita valikoitui. Kirjallisuuden, internetin ja oman kokemuksen pohjalta valitsimme sellaisia harjoitteita, jotka tukisivat puheen- ja kielenkehitystä mahdollisimman laaja-alaisesti. Pyrimme valikoimaan harjoitukset myös niin, että ne sopivat kaikille leikki-ikäisille lapsille. Oli kuitenkin haastavaa löytää sellaisia harjoitteita, jotka sopivat niin kaksivuotiaalle lapselle kuin kuusivuotiaallekin. Huomasimme myös, että osa harjoitteista oli varmastikin hie- man tylsiä jo vanhemmille lapsille, kun taas osa osoittautui liian haastaviksi nuoremmille. Harjoitteita valitessamme otimme huomioon, että harjoitteiden haastavuus on täysin riippuvainen lapsen yksilöllisestä puheen- ja kielenkehityksen vaiheesta ja tasosta. Koemme kuitenkin, että jokaisesta harjoitteesta löytyi jokaiselle jotakin opittavaa ja mielenkiintoista katseltavaa.

Pohdimme kovasti kohderyhmää ja sitä, miten rajaisimme ja kohdentaisimme materiaalit valitulle ryhmälle. Näimme palvelun hyödyntävän kaikkia kasvattajia niin kotona kuin työmaailmassa, joten harjoitteita päättäessämme otimme huomioon myös käytännöllisyyden ja toteuttamisen mahdollisuuden vähäisilläkin resursseilla. Toteutuksessa tarvittavien välineiden tuli olla sellaisia, joita löytyisi lähestulkoon jokaisen ympäristöstä tai ne olisivat helposti saatavilla esimerkiksi luonnosta. Harjoitteiden tuli olla myös hauskoja, innostavia ja tarpeeksi mielenkiintoisia asiakkaiden toteutettaviksi. Pohdimme myös oman ammattitaitomme riittävyttä harjoitteiden selkeään mallintamiseen sekä millaisia harjoituksia on mahdollista kuvata selkeästi meidän resursseillamme. Olimme yllättyneitä, kuinka usealta kannalta ja laajasti harjoitteiden valikointia sekä sisältöä tuli pohtia. Tiedostimme, että emme voi kopioida harjoitteita täysin jostakin lähteestä vaan meidän tulee luoda jokaiseen niihin jotain uutta ja omaperäistä. Näiden ajatusten herättämänä päätimme luoda harjoitteille hahmon, joka seikkailee jokaisessa videossa.

Harjoitteiden valmistuttua lähdimme kehittämään hahmoa. Hahmon suunnittelussa oli tärkeää pyrkiä luomaan hahmo, jonka ominaisuudet tekivät siitä kiinnostavan. Ilman erityisiä ominaisuuksia hahmoa voi olla tylsä seurata. Hahmon asennot, vaatteet, eleet ja ilmeet viestittävät katsojalle erilaisia asioita, esimerkiksi, onko hahmo iloinen vai surullinen. Myös hahmon elinympäristöllä on merkitystä. Ympäristön kautta voidaan viestittää katsojalle tunnelmaa tai selkeyttää jotakin tiettyä osa-aluetta. (Hints 2020.)

Hahmon luomisen ajatuksena oli tuoda harjoitteisiin jotain omaa ja lapsia innostavaa. Hahmon luominen kokonaisuudessaan oli oma prosessinsa. Prosessissa kävimme läpi kirjallisuuden avulla hahmon luomisen periaatteita ja pohdimme, mitä kaikkea meidän olisi hyvä ottaa huomioon. Prosessi

kokonaisuudessaan oli mielenkiintoinen mutta aikaa vievä. Hahmon ominaisuudet, vaatetus, viestintä ja ulkonäkö hioutuivat kuitenkin päivien tunnustelemisen ja päähkäilyn jälkeen. Syntyi hahmo nimeltään Riimi-Ruu.

Tahdoimme tuoda opinnäytetyössä omia vahvuuksiamme esille ja hyödyntää niitä mahdollisimman monipuolisesti, joten hahmon ympärille loimme tarinan käyttäen Emmi vahvuuksia vahvana riimien ja tarinoiden kirjoittajana. Marian taitoa vahvaan verbaaliseen ja nonverbaaliseen viestintään hyödynsimme hahmon näyttelemisessä ja Maria hyppäsikin Riimi-Ruun saappaisiin. Hahmoon heittäytyminen oli Marialle luonnollista. Pyrimme luomaan hahmosta mahdollisimman selkeän, kannustavan, hauskan, motivoivan, mielenkiintoisen ja monipuolisen. Näillä ominaisuuksilla toivoimme, että tarjoaisimme mahdollisimman monelle lapselle hauskemman ja monipuolisemman tavan oppia uusia kielellisiä valmiuksia. Hahmon liikkuvuuteen ja ilmaisumuotoihin käytimme paljon aikaa, sillä jokainen harjoitus vaati erilaisen asennoitumisen sekä Ruulta tietynlaisen esiintymisen. Jälkeenpäin olemme pohtineet hahmon syntyä ja mennyttä prosessia todellisena oppimisen aikana, sillä saimme kokea sen myötä onnistumisen ja ylpeyden tunnetta katsellessamme valmiita videoita. Heittäytymiskyky on mielestämme sellainen taito, jota kannattaa vaalia ja kasvattaa, sillä se aukaisee sosiaali- ja terveysalla työskennellessä paljon uusia ovia ja mahdollistaa paljon erilaisten työvälineiden käyttöä. Ilmaisun eri muodot ovat aina tärkeitä työskennellessä niin lasten kuin aikuisten kanssa.

Riimi-Ruu-hahmoa suunnitellessamme pyrimme ottamaan huomioon useita asioita, joita myös lapset havainnoisivat harjoitteita seuratessaan. Pyrimme myös ottamaan huomioon sukupuolineutraalin sekä sensitiivisen näkökulman. Halusimme luoda hahmon, jonka nähdessään katsojalle jäisi vapaus tulkita hahmosta, onko se eläin, ihminen vai jokin muu. Kokeilimme Ruulle korvia, kukkaseppeleitä ja pantoja. Päädyimme lopulta laittamaan kampaukseen lehtiä, jotka toivat luonnon henkeä Ruun olemukseen. Ruun vaatetusta pohdimme myös tarkoin. Värikkäissä vaatteissa luonto ja ulkoasu sekoittuivat kuvauksen kannalta liikaa. Pyrimme lopulta neutraaliin lopputulokseen, jossa pienet yksityiskohdat värivät hausvasti Ruun olemusta. Yksityiskohdaksi lisäsimme Ruulle myös repun, jossa Ruu kantaa mukanaan suujumppaan ja riimitteilyyn tarvittavia välineitä. Repussa olevat välineet näkyivät toistuvasti eri harjoituksissa. Riimi-Ruun ulkoasun ollessa valmis aloimme pohtimaan, kuinka hahmo puhuisi vai puhuisiko ollenkaan. Päädyimme siihen, että nimensä mukaisesti Riimi-Ruu riimittelee omia vuorosanojaan.

Ohjauksen työvälineenä kielellisen ilmaisun rooli on merkityksellinen. Erilaisia kielen keinoja käyttäen luodaan yhdessä yhteistä ymmärrystä ja viestintään ohjeita ohjaajalta ohjattavalle. Tietoisesti hyvin käytettyjen kielellisten työvälineiden avulla voidaan tuottaa merkityksellistä ja ammatillista ohjausta. Hyvässä ammatillisessa ohjauksessa sanallinen ilmaisu, kehon kieli, sanaton viestintä ja erilaiset kielen kirjalliset keinot, kuten tekstit ja kuvat, kietoutuvat yhteen. (Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen ja Mäkelä 2014.)

Ruun tueksi loimme kertojan, jonka rooli puhujana oli väljempi ja mahdollisti erilaisten kommunikointitapojen sisällyttämisen videoihin. Kertoja luotiin harjoituksiin selkeyttämään ja yhtenäistämään videoiden sisältöä. Jokaisessa videossa oli sama kertoja. Riimi-Ruun ja kertojan jaetut puheenvuorot

värittivät harjoitteita. Kertojan roolia pohtiessamme oli tärkeää huomioida kohderyhmä, jolle videot on suunnattu. Ilmaisun ja viestinnän tuli olla riittävän selkeää, jotta jokaisen oli helppo ymmärtää harjoitteiden sisältö. Äänenpainoa ja -sävyä muuttamalla kertojan rooli elävöityi. Kuitenkin pyrimme tiettyyn tasaisuuteen ja selkeyteen, sillä Riimi-Ruu usein elehti kertojan tuottamaa tarinaa ja mielestämme kokonaisuudesta olisi voinut tulla sekava liittämällä liikaa elementtejä yhteen harjoitukseen.

3.4 Eettisyys ja luotettavuus

Materiaaleina opinnäytetyömme teorian tietoon ja harjoitteisiin käytimme luotettavia painettuja kirjall lähteitä, internetsivustoja sekä joitakin tutkimuksia. Opinnäytetyö toteutettiin Arenen (2020) eettisiä suosituksia ja hyvän tieteellisen käytännön mukaisia ohjeita noudattaen. Otimme myös huomioon sosiaalialan ammattilaisen työn keskeiset eettiset periaatteet ja ammattietiikan lähtökohdat. Ihmisarvo, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, ihmisoikeudet ja tasa-arvoisuus olivat kantavina ajatuksina koko prosessin ajan. Asiakastyön eettisiä periaatteita pyrimme myös noudattamaan ja sopeuttamaan digitaalisten palvelualueiden asiakaslähtöisyydessä ja käyttömukavuudessa.

Eettisyyden arvioiminen on tärkeä osa sosiaali- ja terveysalan osaamista. Yhteiskunta on muuttunut ja digitaalisuuden kehittymisen myötä myös sosiaalialan ohjauksen muodot ovat muutoksessa. Myös toimintaympäristöt muuttuvat, ja ohjausta onkin hyvä toteuttaa ympäristössä, jossa ohjaus toteutuu tarkoituksenmukaisesti vallitsevaan aikakauteen nähden. Aikaisempi ohjaustyön paradigma perustui valistukselliseen näkökulmaan, kun taas nykyisin ohjaustyö nähdään ennemminkin tiedottamisena ja opastamisena. Nykyisen kaltaisen ohjauksen tehtävänä onkin herättää ihmisiä pohtimaan, mikä olisi juuri hänen tilanteeseensa sopiva keino toimia. (Vänskä ym. 2014.) Pyrimme opinnäytetyössämme tuottamaan digitaaliseen ympäristöön tuotettua, tarkoituksenmukaista sisältöä. Sisältö pohdittiin tarkoin niin, että pystyimme ohjauksellamme tuottamaan omaa ammattitaitoamme vastaavia harjoitteita. Harjoitteemme koostuivat hyvin arkisista toimista ja tausta-ajatuksena olikin haastaa kasvattajia pohtimaan, kuinka arkisten asioiden äärellä pystytään tukemaan lapsen puheen- ja kielenkehitystä.

Luodessamme videoita ja blogialustaa pohdimme kaikkea tuottamaamme materiaalia mahdollisimman monelta eri kannalta. Halusimme luoda materiaalin, joka ottaa huomioon ihmisten erilaiset näkemykset, vakaumukset ja aatemaailman. Hahmon nimeä miettiessämme pohdimme mahdollisimman sukupuolineutraaleja nimiä, jotta lapsien tai aikuisten ei tarvitsi kategorisoida hahmoa mihinkään tiettyyn sukupuoliryhmään. Mielestämme valitsimme nimen, joka antaa jokaiselle tilaa luonnehtia hahmoa itse. Videoiden sisällön tuottamisessa otimme huomioon myös eri uskontokunnat tai vakaumuksen. Rajasimme hahmon seikkailut ja toiminnat niin, että ne eivät esimerkiksi käsittele mitään juhlapyhiä kuten pääsiäistä tai joulua. Koimme sensitiivisen ajattelun myötä ottavamme huomioon sen, että materiaali ei loukannut ketään ja mahdollisti jokaiselle tasavertaisen mahdollisuuden käyttää materiaalia. Myös hahmon pukeutuminen mietittiin tasa-arvoisesti ja sensitiivisesti. Pyrimme välttämään vaatteita, jotka loisivat mielikuvaa tietyistä sukupuoleista. Pyrimme myös, että vaatteet olivat säädyllyset. Erilaiset yksityiskohdat tekivät hahmosta kiinnostavan ja persoonallisen, pyrkien kuitenkin samalla olemaan kaikkien näkemyksiä kunnioittava.

3.5 Oma ammatillinen kehittyminen

Ammatillinen kehittyminen voidaan nähdä jatkuvana ammatillisen identiteetin, oman osaamisen ja itsensä uudelleen määrittelyn kasvuna. Ammatillinen kehittyminen tapahtuu taitojen laajenemisen ja syventymisen kautta, mutta myös yksilöllisen sisäisen kasvun myötä. Sisäinen kasvu ei aina tapahdu tietoisesti, vaan yksilön suoritukset, ajatukset, persoonallisuus ja reflektiotaidot kehittyvät eettisten valintojen sekä jatkuvien uudelleenarviointien kautta. Oman toiminnan reflektointi on yksi tärkeimmistä ammatillisen kehityksen kasvuun vaikuttavista tekijöistä. Reflektion kautta ammattilainen kyseenalaistaa omaa toimintaansa, muuttaa aikaisemmin opittua osaamistaan ja luo uusia näkökulmia ajatteluunsa. Reflektio on usein kokemuksesta oppimista, teorian ja käytännön yhteensovittamista ja ongelmanratkaisua. Ammatillinen kasvu vaatii toisin sanoen kriittistä reflektiota. Ammatillisen tulee tietoisesti tehdä arviota omasta toiminnastaan, jotta kasvuprosessi reflektoinnin myötä edistyy. (Wallin 2007.)

Opinnäytetyön myötä oma ammatillinen osaamisemme kehittyi useista eri näkökulmista tarkasteltuna. Pyrimme tekemään kriittistä reflektiota läpi prosessin ja teimme tietoisesti muutoksia prosessin edetessä, jotta saimme muodostettua ammatillisesti pätevän kokonaisuuden. Teoriatieto lapsen puheen kehityksestä ja siinä mahdollisesti ilmenevistä häiriöistä toi lisäarvoa ammatilliseen tietoperustamme. Tutkimalla ja perehtymällä erilaisiin puhetta tukeviin harjoitteisiin saimme paljon lisää uusia työvälineitä käyttöömmemme. Pohtiessamme harjoitteita kokonaisuuksina huomasimme jälkepäin, että olisimme voineet korostaa, ettei harjoitteissa esiintyvien esineiden, tarvikkeiden ja välineiden tarvitse olla juuri samanlaisia kuin kyseisessä harjoitteessa. Harjoitteita pystyi myös tekemään erilaisissa ympäristöissä ja soveltamaan omaan tilanteeseen sopivaksi. Näitä asioita olisimme voineet toistojen kautta tuoda esille useita kertoja eri videoilla. Esimerkiksi Ruun maalatessa vesiväreillä hän käytti tiettyjä värejä kuvaamaan muistojaan. Olisimme voineet aukaista enemmän sitä, että harjoitusta voi tehdä omien muistojen pohjalta ja esimerkiksi omilla lempiväreillä. Usein lapset mallintavat todella tarkasti esimerkkiä, jolloin pettymyksiä voi tulla, jos harjoitteen toteuttaminen ei onnistu täysin samoin. Kuitenkin toivomme kasvattajilta luovuutta ja kykyä ohjeistaa lasta harjoitteen tekoon.

Opinnäytetyöprosessissa käyttämiemme teorialähteiden ja suositusten myötä jäimme pohtimaan, kuinka kasvattajia, koulua ja varhaiskasvatusta halutaan enemmän vastuuttaa puheen tuottamisen ja kielellisten vaikeuksien ennaltaehkäisemisessä sekä turvallisessa oppimisessä. Yhteisvastuullista kielenkehitystä halutaan tuoda enemmän arkisiin toimintoihin, ja puheterapian käyntikertoja ja niissä käytettyä aikaa voidaan näin lyhentää. Teoriatieto toi lisätietoa moniammatillisuuden tärkeydestä, etenkin kasvattajien ja työntekijöiden välisen yhteistyön merkityksellisyydestä. Myös puheterapeuttien työnkuva avautui uudella tavalla ja saimme siitä aikaisempaa laajemman kuvan. Yhteisvastuullisuudessa näemme paljon hyvää, kuten vanhempien tarmokkaampi omistautuminen, yhdessä lapsen kanssa tekeminen, varhaiskasvatuksessa ja koulussa yhdessä panostaminen sekä moniammatillisen työskentelyn lisääntyminen. Kuitenkin näemme tässä myös haittapuolia. Jos kotona kielenkehityksen vaikeuteen ei tartuta tai toimita ennaltaehkäisevästi, voi olla vaarana, että ongelmat paisuvat liian isoiksi korjattaviksi ennen kuin lapsi pääsee puheterapiaan. Lisäksi kotona, päiväkodissa ja koulussa tehtävät harjoitteet eivät välttämättä ole tarpeeksi yksilöllisiä ja kattavia. Koemme myös, että usein

teknologian ja vastuun jakamisen myötä ammattilaisten rooli vähenee. Pohdimme, onko vanhemilla tällöin taitoa tunnistaa harjoitteiden hyödyllisyys ja oikea-aikaisuus, sekä onko mahdollista, että hyväksi tarkoitetut harjoitteet kääntyvätkin kehitystä vastaan. Tässäkin asiassa on monia puolia, joita tulee pohtia. Toisaalta suomalainen varhaiskasvatus ja puheterapia ovat etuoikeuksiamme ja toteuttavat kasvattajien rinnalla puheen- ja kielenkehityksen edistämistä. Ilman tällaista järjestelmää kokonaisvaltainen puheen- ja kielenkehityksen tukeminen jäisi yksin vanhempien vastuulle.

Opinnäytetyö kehitti prosessityöskentelytaitojamme hioen niitä yhä vankemmiksi. Aikaisemmat projektit ovat olleet hieman lyhyempiä, joten opinnäytetyön myötä pitkä prosessimainen työskentely vahvistui ja saimme tämän kaltaiseen työskentelyyn varmuutta. Digitaalisten alustojen tuntemus ja käyttövarmuus lisääntyi huomasti opiskellessamme päivästä toiseen teknologian ihmeellisessä maailmassa. Videoiden kuvaaminen, leikkaaminen ja editointi sekä visuaalisen kokonaisuuden ja audion yhdistäminen keskenään oli meille kummallekin uutta, joten kehityimme paljon videoiden luomisessa.

Videoiden sisällön tuottamisen ja kuvaamisen monimuotoisuus tuli meille kummallekin yllätyksenä. Tuottamiseen liittyi useita asioita, joita tuli pohtia sisällöllisesti ja kuvauksien kannalta. Muutamana minuutina harjoituksen kuvaaminen saattoi mahdollisesti kestää useita tunteja, joten arvostuksemme ja osaamisemme kehittyi myös kuvaustyöhön liittyen. Työn myötä näimme kuvaustyön monipuolisuuden, laajuuden ja ammattiosaamisen uusin silmin.

Ammatillinen tietoisuus ja osaaminen digitaalipalveluiden käytöstä lisääntyi myös työn myötä. Arvostus sosiaali- ja terveysalan digitaalisia palvelukokonaisuuksia kohtaan kasvoi ja ymmärrys niiden kasvavalle tarpeelle aukeni aivan uudella tavalla. Sosiaali- ja terveysalalla on mahdollista työskennellä lasten parissa useissa erilaisissa työtehtävissä. Tietoisuus leikki-ikäisen lapsen kielellisestä kehityksestä ja sen tukemisesta vahvistui ja tuki ammatillista osaamistamme sosiaali- ja terveysalan työkentällä. Uudella tavalla tuotettu ja kasvattajille suunnattu digitaalinen kokonaisuus loi uuden tavan tarjota palveluohjausta suoraan koteihin. Koronaviruspandemian luoma poikkeuksellinen tilanne yhteiskunnassa toi esille lisääntyvää digitaalisuuden tarvetta sekä hyödyllisyyttä. Tulevaisuudessa työkentällä osaamme käyttää paljon erilaisia digitaalisia alustoja, videointisovelluksia ja editointipalveluja. Uskomme, että näitä taitoja tulemme tarvitsemaan paljon teknologian ja digitaalisuuden yhä vain lisääntyessä yhteiskunnassa. Vaikka teknologian kehitys antaa uusia työvälineitä tulevaisuuteen, teknologian käyttö myös vähentää mielestämme konkreettista puhetta, minkä seurauksena puheenkehityksen ongelmat voivat lisääntyä. Vaikka teknologian myötä syntyy uusia mahdollisuuksia, mielestämme tulevaisuudessa kielellisiä valmiuksia tulee tukea entistä enemmän teknologian kehittymisen myötä.

Kommunikoinnin ja viestinnän taidot kehittyivät yhteistyötä tehdessämme. Keskinäinen kommunikointi prosessin edetessä oli tärkeässä roolissa. Yhteistyötaidot tukevat tulevaisuuden ammatillisuutta. Myös videoita kuvatessa viestinnän eri muodot näkyivät vahvasti. Ilmaisun monia muotoja käytimme niin verbaalisesti kuin nonverbaaliset. Koemme, että omien ilmaisutaitojen tunteminen ja kehittäminen on erittäin tärkeää. On hyvä tuntee omat ilmaisutapansa ja tarkastella kehonkieltänsä,

jotta voi työskennellessä kohdata asiakkaat mahdollisimman luontevasti, vapautuneesti ja luotettavasti. Kun työntekijän tuntee omat ilmaisutapansa ja kehonkielensä, tuo se hänelle varmuutta luoda luottamuksellista vuorovaikutussuhdetta asiakkaaseen. Uskomme myös luottamussuhteen ja dialogisen vuorovaikutuksen työntekijän ja asiakkaan välillä syntyvän luontevammin ja nopeammin silloin, kun työntekijä on itse tietoinen omista vuorovaikutus-, ilmaisu-, kohtaamis- ja kommunikointitaidoistaan.

Päällimmäiseksi omasta onnistumisestamme jäi mieleen, että onnistuimme luomaan hyvän palvelukokonaisuuden. Se ei kuitenkaan vastaa hyvän opinnäytetyön peruspilareita, koska tyypillisesti opinnäytetyö toteutetaan kirjallisesti eikä työmme vastaa perinteistä mallia. Pohdimmekin, nähdäänkö toiminnalliset tuotokset vähemmän arvokkaina kuin kirjallinen työskentely ja raportti. Tutkimuksien ja tieteellisen arvon esiin tuominen ei ole meidän vahvuksiamme ja osaamme enemmän arvostaa välittömän hyödyn näkemistä. On kuitenkin ymmärrettävää, että työmme täytyy pohjautua johonkin yhteiskunnan tarpeeseen ja pohjautua todenmukaiseen tutkittuun tietoon. Vaikka koemmekin tiedonhakutaitojemme kehittyneen paljon projektin aikana, emme ehkä tältä osin onnistuneet niin hyvin kuin toivoimme.

3.6 Palvelupaketin kattavuus, jatkokehittäminen ja markkinointi

Työmme valmistuessa olimme tyytyväisiä palvelupaketin kokonaisuuteen. Mielestämme paketti tarjoaa hyviä harjoitteita, jotka tukevat lasten puheen- ja kielenkehitystä hauskaasti riimien ja suujumpan avulla. Perheenjäsenten ja läheisten avulla saimme suullista palautetta. Näiden myötä totesimme, että videot olivat mukaansa tempaavia ja saivat lapset kiinnostumaan harjoitteiden tekemisestä leikkisyyden ja hahmon avulla. Blogialusta tarjoaa kasvattajille kattavasti tietoa leikki-ikäisen lapsen kielellisestä kehityksestä sekä antaa ohjeita ja neuvontaa puheen- ja kielenkehityksen tukemiseen erilaisien vinkkien keinoin. Blogialustalta saa myös opastusta ja tietoa, mistä voi tarvittaessa kysyä apua ja ohjeistuksia huolen herätessä. Kokonaisuudessa palvelupaketti on visuaalisesti innostava ja käytännöllisesti helppokäyttöinen sekä ilmainen, minkä koimme olevan palvelupaketissa tärkeä ominaisuus. Helppokäyttöisyydellä ja ilmaisilla alustoilla halusimme taata kaikille samat mahdollisuudet käyttää palvelua. Asiakkailla teknologian käytön perusosaaminen riittää palvelupaketin hyödyntämiseen, eikä erityisiä digitaalisia taitoja tarvita.

Valmiista työstä meille syntyi paljon lisäpohdintaa palvelupaketin kattavuudesta sekä jatkokehittämis mahdollisuuksista. Lisäresurssien ja -ajan myötä kokonaisuutta olisi mahdollista laajentaa harjoitusten osalta sekä palveluohjauksen muodossa. Harjoituksia voisi lisätä ja Riimi-Ruun seikkailut jatkuisivat uusilla videoilla samaa toteutustapaa myötäillen. Uuden sisällön myötä lapset saisivat säännöllisesti toteuttaa puheen- ja kielenkehitystä tukevia harjoitteita Riimi-Ruun mukana. Uusissa harjoitteissa puheen ja kielen tukeminen voisi myös tapahtua eri työmenetelmiä käyttäen, kuten lorujen ja laululeikkien avulla. Uudet videot tarjoaisivat meille mahdollisuuden laajentaa ja kehittää työvälineitä sekä ottaa huomioon lasten kehitystä edistäviä asioita enemmän. Puheen- ja kielenkehityksen tukemisen yhteydessä, Ruu voisi teemojen avulla opettaa esimerkiksi hyviä käytöstapoja, liikennesään-

töjä ja tutustuttaa heitä vuodenaikojen saloihin. Marian varhaiskasvatuksen taustaa ajatellen tulimme jatkossa hyödyntämään Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2018) sekä Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita (2014) ja ottaisimme huomioon niiden myötä laaja-alaisen osaamisen. Vaikka pääpaino pysyisinkin puheen- ja kielenkehityksen tukemisessa, kokonaisuuksia muodostaessamme olisi meillä mahdollisuus huomioida laaja-alaisen osaamisen näkemys.

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan kokonaisuutta, jossa yhdistyvät tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostama eheys. Se tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Se on prosessi, joka kestää läpi elämän. Oppimisen polun on tarkoitus vahvistaa sitä monin eri keinoin. Laaja-alaisen osaamisen kehittämistehtävä tulee huomioida kaikessa toiminnassa esikoulussa sekä varhaiskasvatuksessa. Sen kehittyminen edistää lasten kasvua ja kehitystä yksilöinä sekä yhteisönsä jäseninä. (Oph 2014, 16.) Näin voisimme tarjota kasvattajille ja lapsille monipuolisempaa kehittävää sisältöä. Tällöin voisimme myös vastata meidän havaitsemaamme digitaalisen varhaiskasvatuksen tarpeeseen yhteiskunnan poikkeustilassa.

Koronapandemian tuoma poikkeustila oli yksi osatekijä, jonka vuoksi valitsimme digitaalisen muodon työn toteutukselle. Muoto oli mielestämme ajankohtainen ja tulevaisuudessa yhä enemmän hyödyllinen. Jäimme kuitenkin pohtimaan, kuinka erilaisia mahdollisuuksia meillä olisi ollut, jos poikkeustila ei olisi estänyt meitä lähestymästä konkreettisesti ihmisiä työn toteuttamisen aikoihin. Sosiaalisina ja ihmisläheisinä persoonina olisimme mahdollisesti toteuttaneet videoharjoitteet yhdessä lasten kanssa ja ainakin konkreettisesti keränneet palautetta harjoituksista. Konkreettista asiakaspalautetta olisimme muun muassa voineet kerätä aikuisilta ja lapsilta päiväkodeissa, jossa Riimi-Ruu olisi vierailut toteuttaen harjoitteita pedagogisena ohjaustuokiona. Palautetta voisi kerätä myös sähköisten kyselylomakkeiden avulla, lähettämällä linkit palvelukokonaisuuteen ammattilaisille yhdessä lomakkeen kanssa. Uskomme, että korona pandemian aiheuttama poikkeustila näkyi vahvasti eri työyksiköissä, joten emme halunneet kuormittaa sähköisten kyselyiden muodossa organisaatioita.

Työn jatkokehittämisideana meille syntyi kokonaisuus, jossa Riimi-Ruu tulisi tutuksi monin eri tavoin. Riimu-Ruu vierailisi lasten luona mahdollisimman monessa yhteistyöpaikassa, kuten neuvoloissa, perhekerhoissa, avoimessa päiväkodissa, varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksen puolella. Näin lapset ja aikuiset saisivat tutustua Riimi-Ruuhun myös käytännössä. Tiedotuksen ja innostuksen myötä he löytäisivät myös digitaalisen palvelukokonaisuuden ja osaisivat hyödyntää sitä uutena kanavana ja tukena kielelliseen kehitykseen. Samalla työmme markkinoisi itse itseään ja vastaisi ennaltaehkäisevään puheen- ja kielenkehityksen tarpeeseen. Markkinointia voisi jatkokehittää erilaisilla lisämateriaaleilla, kuten Ruun omilla riimikorteilla, tarinallisella oppaalla, värityskuvilla ja digitaalisilla tuotteilla kuten sanapeleillä. Markkinointia voisimme myös tehdä yhdessä kuntien ja kaupunkien lapsi- ja perhepalveluiden kanssa ottaen huomioon julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palvelut. Sopisimme palveluiden tiedottamisesta niin työntekijöille kuin asiakkaille sekä käyttäisimme kirjallista ja sähköistä tiedottamista hyödyksi.

Moniammatillisen työskentelyn kautta pystytään hyödyntämään eri ammattiryhmien osaamista. Moniammatillisuuden kautta ammattilaisten tiedot, taidot ja osaaminen liittyvät yhteen ja näin mahdollistavat asiakkaalle mahdollisimman laajan ja kokonaisvaltaisen palvelun. Moniammatillisen työn keskiössä ovat asiakaslähtöisyys ja tasa-arvoisuus. (Isoherranen 2005, 13–15.) Lisää painoarvoa ja vaikuttavuutta työlle ja harjoitteille hakiessamme voisimme tehdä yhteistyötä puheterapeuttien, varhaiskasvattajien ja muiden henkilöiden kanssa, jotka työskentelevät puheen- ja kielenkehitykseen liittyvissä työtehtävissä. Moniammatillinen työskentely toisi palvelukokonaisuuteen uutta tietoa, taitoa ja näkemyksiä. Palautteen kerääminen eri tavoin olisi voinut tuoda meille uusia ideoita ja tapoja tuottaa palvelua vieläkin asiakaslähtöisemmäksi sekä tuonut lisää ammatillisempaa vaikuttavuutta.

Palveluohjauksen näkökulmasta blogi alustalta löytyvä sisältö suhteessa aikaan ja työn resursseihin on tasapainossa muun sisällön kanssa. Jäimme kuitenkin pohtimaan siihen lisäkehittymisen mahdollisuuksia. Palveluohjaus osiossa kasvattajille tarjottavat kirjavinkin materiaalit voisivat vaihtua joka kuukausi ja tarjota näin kattavammin vinkkejä ja uusia materiaaleja kasvattajien käyttöön. Asiakkaat voisivat itse toivoa alustalla esimerkiksi joitakin kirjoja, ja niihin syvempää perehtymistä blogialustalla tai videoiden avulla. Palveluohjaus osio tulisi jatkokehittämisen myötä myös laajenemaan. Osioon lisäisimme konkreettisesti yhteystietoja, linkkejä hyödyllisille sivustoille sekä tietoja julkisen ja yksityisen sektorin palveluista. Palveluohjaus osiossa tulisi jatkossa olemaan myös kysymysalusta, jossa asiakkaat voisivat ottaa yhteyttä ylläpitäjiin. Asiakkailta voisi olla mahdollisuus esittää kysymyksiä, joihin ammattilainen vastaisi ja tarvittaessa ohjaisi muiden palveluiden piiriin. Alusta mahdollistaisi myös keskustelun asiakkaiden välillä ja näin tarjoaisi mahdollisuuden vertaistukeen. Pohdimme myös jatkokehittämissideana blogialustalle luotua osiota, jossa vanhemmat ja lapset voisivat esittää omia toiveitaan Riimi-Ruulle. Toiveita voisi esittää esimerkiksi ympäristön suhteen, kuten missä lapset toivoisivat Ruun seikkailevan. Lisäksi aikuiset voisivat esittää toiveita, millaisiin puheen- ja kielenkehityksen vaikeuksiin kiinnittäisimme uudella videolla seuraavaksi huomiomme.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

AMMATTIBAROMETRI 2020. Työllistymisen näkymät eri ammateissa [verkkajulkaisu]. Työ- ja elinkeinotoimistot. [Viitattu 2020-10-27.] Saatavissa: [https://www.ammattibarometri.fi/pos-teri.asp?maakunta=suomi&vuosi=20ii&kieli=%20ARENE%202020.%20Ammattikorkeakoulujen%20opin%20A4ytet%20B6iden%20eettiset%20suositukset%20\[verkkajulkaisu\].%20Ammattikorkeakoulujen%20rehtorineuvosto](https://www.ammattibarometri.fi/pos-teri.asp?maakunta=suomi&vuosi=20ii&kieli=%20ARENE%202020.%20Ammattikorkeakoulujen%20opin%20A4ytet%20B6iden%20eettiset%20suositukset%20[verkkajulkaisu].%20Ammattikorkeakoulujen%20rehtorineuvosto)

ARENE 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset [verkkajulkaisu]. ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. [Viitattu 2020-11-09.] Saatavissa: <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%2084YTET%2096IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>

BLOMBERG, Maria 2020-11-23a. Kuvakaappaus Riimi-Ruu esittely-YouTube-videosta [digikuva]. Sijainti: Kuopio: Maria Blombergin sähköiset kokoelmat.

BLOMBERG, Maria 2020-11-23b. Kuvakaappaus Riimi-Ruu metsäretki-YouTube-videosta [digikuva]. Sijainti: Kuopio: Maria Blombergin sähköiset kokoelmat.

BLOMBERG, Maria 2020-11-23c. Kuvakaappaus Ruu maalaa puhaltaen-YouTube-videosta [digikuva]. Sijainti: Kuopio: Maria Blombergin sähköiset kokoelmat.

BLOMBERG, Maria 2020-11-23d. Kuvakaappaus Kielijumppaharjoitukset-YouTube-videosta [digikuva]. Sijainti: Kuopio: Maria Blombergin sähköiset kokoelmat.

BLOMBERG, Maria 2020-11-23e. Kuvakaappaus Autoloru-YouTube-videosta [digikuva]. Sijainti: Kuopio: Maria Blombergin sähköiset kokoelmat.

BLOMBERG, Maria 2020-11-23f. Kuvakaappaus Ilmapallosuujumppa-YouTube-videosta [digikuva]. Sijainti: Kuopio: Maria Blombergin sähköiset kokoelmat.

BLOMBERG, Maria 2020-11-23g. Kuvakaappaus Vapaa riimittely-YouTube-videosta [digikuva]. Sijainti: Kuopio: Maria Blombergin sähköiset kokoelmat.

BLOMBERG, Maria 2020-11-23h. Kuvakaappaus Riimien täydentäminen-YouTube-videosta [digikuva]. Sijainti: Kuopio: Maria Blombergin sähköiset kokoelmat.

BLOMBERG, Maria 2020-11-23i. Kuvakaappaus Riimiarvoitukset-YouTube-videosta [digikuva]. Sijainti: Kuopio: Maria Blombergin sähköiset kokoelmat.

BLOMBERG, Maria 2020-11-23j. Kuvakaappaus blogi ympäristön kansikuvasta [digikuva]. Sijainti: Kuopio: Maria Blombergin sähköiset kokoelmat.

ESIOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET 2014 [verkkajulkaisu]. Opetushallitus. [Viitattu 2020-10-31.] Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/esiopetuksen_opetus-suunnitelman_perusteet_2014.pdf

HAKAMO, Maija-Leena 2011. Puhekuplia. Lapsen puheen ja kielellisen tietoisuuden kehittäminen. Saarijärvi: Lasten keskus.

HARJU, Heidi 2003. Kielitaito puhkeaa kukkaan. Helsinki: fram.

HINTSA, Antti 2020. Sarjakuvan ABC [verkkajulkaisu]. Suomen sarjakuvaseura ry. [Viitattu 2020-11-23.] Saatavissa: <http://sarjakuvablogit.com/sarjakuvan-abc2/>

ISOHERRANEN, Kaarina 2005. Moniammatillinen yhteistyö. Vantaa: Dark Oy

KUNNARI, Sari, HEIKKINEN, Elisa, LOUKUSA, Soile, SAVINAINEN-MAKKONEN, Tuula, MARTIKAINEN, Anna-Leena ja SMOLANDER, Sini s.a. Lasten vaativan lääkinnällisen puheterapiakuntoutuksen valtakunnallinen selvitys [verkkajulkaisu]. Kansaneläkelaitos. [viitattu 2020-10-27.] Saatavissa:

[https://www.kela.fi/documents/10180/9663530/Lasten+vaati-
van+l%C3%A4%C3%A4kinn%C3%A4llisen+puheterapiakuntoutuksen+valtakunnallinen+selvi-
tys/750fcb48-c44f-4869-814d-bb12ede421b8](https://www.kela.fi/documents/10180/9663530/Lasten+vaati-
van+l%C3%A4%C3%A4kinn%C3%A4llisen+puheterapiakuntoutuksen+valtakunnallinen+selvi-
tys/750fcb48-c44f-4869-814d-bb12ede421b8)

MINILEX 2020. Yksityisyydensuoja internetissä [verkkojulkaisu]. Minilex Oy. [Viitattu 2020-11-23.] Saatavissa: <https://www.minilex.fi/tietoa-meist%C3%A4>

NURMILAAKSO, Marja ja VÄLIMÄKI, Anna- Leena 2011. Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa [verkkojulkaisu.] Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2020-11-9.] Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80046/d9e0eb99-ef75-4704-a185-14aa8cbf9366.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

OPH 2014. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 [verkkojulkaisu]. Opetushallitus. [Viitattu 2020-10-31.] Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

OPH 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet [verkkojulkaisu]. Opetushallitus. [Viitattu 2020-11-18.] Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

PARANTAINEN, Jari 2007. Tuotteistaminen [verkkokirja]. Helsinki: Talentum Media Oy. [Viitattu 2020-11-19.] Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789521415623/preview>

POHJAKALLIO, Anna-Kaarina 2011. Suupoppia. Espoo: Avainsäätö.

REPO, Laura, PAANANEN, Maiju, ESKELINEN, Mervi, MATTILA, Virpi, LERKKANEN, Marja-Kristiina, GAMMELGÅRD, Lillemor, ULVINEN, Jyri, MARJANEN, Jukka, KIVISTÖ, Anne ja HJELT, Hanna 2019. Varhaiskasvatuksen laatu arjessa [verkkojulkaisu]. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. [2020-08-06.] Saatavissa: https://karvi.fi/app/uploads/2019/09/KARVI_1519.pdf

RIKKOLA, Leena 1999. Rosvojuuttuja. Riimejä, arvoituksia, loruja, tarinoita. Tampere: Tammer-paino oy.

THL 2020. Leikki-ikäisen neurologinen kehitys. [Verkkojulkaisu.] Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 2020-08-27.] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastenneuvolakasikirja/terveystarkastusten-menetelmat/neurologis-kognitiivinen-kehitys/lene>

VARHAISKASVATUKSEN SUUNNITELMAN PERUSTEET 2018 [verkkojulkaisu]. Opetushallitus. [Viitattu 2020-10-31.] Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

VÄNSKÄ, Kirsti, LAITINEN-VÄÄNÄNEN, Sirpa, KETTUNEN, Tarja ja MÄKELÄ, Juha 2014. Onnistuuko ohjaus [verkkokirja]. Helsinki: Edita Publishing Oy. [Viitattu 2020-11-22.] Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789513775964>

WALLIN, Aila 2007. Teoreettisia näkökulmia ammatilliseen kasvuun [verkkojulkaisu]. Available Consulting. [Viitattu 2020-11-24.] Saatavissa: http://www.available.com/tiedostot/20070424_TEOREETTISIA_N_K_KULMIA_AMMATILLISEEN_KASVUUN.pdf

YOUTUBE CREATORS 2020. YouTube-kanavan luominen [video]. YouTube videopalvelu. [Viitattu 2020-11-23.] Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=qvPMS0AO8mU>